विषयः- मालकी क्षेत्रातील वृक्षतोडीचे प्रकरणा संदर्भात वारंवार वाढत्या तक्रारी लक्षात घेता महाराष्ट्र झाडे तोड नियमन अधिनियम 1964 अंतर्गत तरतुदीची योग्य अंमलबजावणी होण्या करीता मालकी क्षेत्रातील वृक्षतोडीवर निर्बंध घालणे, स्थाई आदेश निर्गमित करणे इ. बाबत.

टिप्पणी

मुख्य वनसंरक्षक कार्यालय यवतमाळ (तत्कालीन वनसंरक्षक यवतमाळ यांचे कार्यालय) यांचेकडुन महाराष्ट्र झाडे तोड नियमन 1964 अंतर्गत तरतुदीची योग्य अंमलबजावणी करण्याकरीता खालील प्रमाणे वेळोवेळी स्थाई आदेश / आदेश निर्गमित करण्यांत आले आहेत.

संदर्भः-

1) स्थाई आदेश कक्ष-2/दक्षता/2176 दिनांक 19/6/90
2) कक्ष-2/दक्षता/2606 दिनांक 20/8/98
3) कक्ष-4/महसुल/7796 दिनांक 1/2/2000
4) मुवसं(य)/कक्ष-3/दक्षता/760 दिनांक 20/3/07
5) परिपत्रक क्रमांक ब/मुवसं(य)/कक्ष-4/महसुल/2673 दिनांक 31/7/08

कार्यपध्दती

संदर्भ १

1. मुख्य वनसंरक्षक यवतमाळ यांचे स्थाई आदेश क्र.1 (कक्ष-2/दक्षता/2176 दिनांक 19/6/90) नुसार ठरवून दिलेल्या कार्यप्रणाली प्रमाणे या वनवृतात खाजगी क्षेत्रातील वृक्षतोड प्रकरणे हाताळली जातात. कार्यप्रणालीची विभागणी पुढील 5 टप्यात दर्शविल्याप्रमाणे करण्यांत येते.

1) अर्जदारांचे अर्ज नोंदणी	नमुना क्र.1 प्रपत्र अ
2) वृक्षतोड करणेपुर्वी बाळगावयाची दक्षता	प्रपत्र 2अ, 3 अ, 3ब, 3क व 3ड
3) वृक्षतोड आदेश पारीत करणेपुर्वी बाळगावयाची दक्षता व कार्यसंहीता	परिपत्रक 4, प्रपत्र 4अ व प्रपत्र 5
4) वृक्षतोड झाल्यानंतर वनोपजाची निर्गत	प्रपत्र क्र.5अ, 6, 6अ व 7

1) अर्जदाराचे अर्जाची नोंदणीः- महाराष्ट्र झाडे तोडणे विनियमन 1964 च्या कलम 3 (1) नुसार वृक्षतोड करण्याची परवानगी मिळणेबाबतचा अर्ज त्या क्षेत्राचा 7/12 चा उतारा, तलाठी अहवाल, मंडल अधिकारी यांचा सिमांकन अहवाल, गटाचे रेखचित्र, गांव नकाशा व उभ्या झाडांची यादी यासह संबंधीत परिक्षेत्राचे वनक्षेत्रपाल तथा वृक्ष अधिकारी यांचेकडे अर्ज सादर करतात.

2) प्रपत्र अ कागदपत्राची तपासणी :- परिक्षेत्र कार्यालयास प्रकरण प्राप्त झाल्यानंतर जोडलेल्या कगदपत्राची तपासणी करुन तोड करावयाच्या वृक्षावरील मालकी हक्काची खात्री केल्यानंतर जाहीरनामा काढण्यांत येतो त्या जाहीनाम्याची प्रत संबंधीत गावांचा ग्रामपंचायतीस दिला जातो. कोणाचे काही हितसंबंध असल्यास विहीत कालावधीत आक्षेप मागविले जातात विहीत मुदतीत आक्षेप प्राप्त न झाल्यास प्रकरण क्षेत्रीय कार्यवाही करीता क्षेत्र सहाय्यक (वनपाल) यांचेकडे क्षेत्र तपासणी करीता पाठविले जातात.

3) प्रपत्र 2अ प्राथमिक क्षेत्राची तपासणी :- क्षेत्रीय तपासणी करतांना तोडी करीता दर्शविलेल्या झाडांची क्षेत्राप्रमाणे खात्री केली जाते, वृक्षांची यादी तपासली जाते सदर क्षेत्राला लागून असलेल्या शेतक-यांचे नाहरकत प्रमाणपत्र घेऊन पंचानाम्यासह प्रकरण वृक्ष अधिकारी (वनक्षेत्रपाल) यांचेकडे सादर केले जाते.

4) प्रपत्र 3 अ :- सदर प्रकरण वनक्षेत्रपाल यांचेकडून प्राथमिक क्षेत्र तपासणी करुन विभागिय कार्यालयाचे कक्ष अधिकारी यांचेकडे कागदपत्राच्या तपासणी करीता प्रकरण पाठवितात.

5) प्रपत्र 3ब / 3क :- कक्ष अधिकारी प्रकरणातील संपूर्ण दस्ताऐवजाची पाहणी करुन सरकारी जंगल सदर क्षेत्रास लागून असल्या प्रकरणी तालुका निरीक्षक भुमी अभिलेख यांचेकडुन क्षेत्राची मोजणी झाल्याची खात्री करतात. अशा प्रकरणात विभागिय कार्यालयातील वनसवर्हेक्षक पाठवून सरकारी क्षेत्र व खाजगी क्षेत्र यांचे सिमेवरील वृक्ष प्रतिबंधीत करतात जेणेकरुन शासकीय क्षेत्रातील कोणत्याही वृक्षांची तोड अनावधानानेसुध्दा संबंधीत कास्तकाराकडून होणार नाही याची दक्षता घेण्यांत येते. त्यानंतर सदर प्रकरण वनक्षेत्रपाल तथा वृक्ष अधिकारी यांचेकडे पाठविले जाते.

6) प्रपत्र 3 ड :- परिक्षेत्र कार्यालयात प्रकरण प्राप्त झाल्यानंतर वनक्षेत्रपाल क्षेत्र निरीक्षण व उभ्या झाडांचे मोजमाप यांची खात्री करुन परिपक्व झाडांच्या तोडीकरीता नाहरकत अहवाल प्राप्त करण्याकरीता संबंधीत सहा.वनसंरक्षक यांचेकडे प्रकरण सादर करतात.

7) प्रपत्र 4 :- सहा.वनसंरक्षक परिपक्व अनुसुचित झाडांच्या वृक्षतोडीला नाहरकत प्रमाणपत्र देऊन प्रकरण परत वनक्षेत्रपाल तथा वृक्ष अधिकारी यांचेकडे पाठवितात.

8) प्रपत्र 4अ :- महाराष्ट्र वृक्षतोड आदेश 1964 च्या कलम 3 (1) अन्वये अर्जदाराला त्याठिकाणी किंवा अन्य ठिकाणी परवानगी मागितलेल्या झाडांच्या संख्येइतकी कमीतकमी झाडे लावण्याची लेखी हमीपत्र संबंधीत अर्जदाराकडून लिहून घेतात.

9) प्रपत्र 5- वृक्षतोड आदेश :- सहाय्यक वनसंरक्षक यांनी दिलेल्या नाहरकत प्रमाणपत्राचे अधिन राहून वृक्ष अधिकारी वृक्षतोडीचे आदेश जारी करतात.

10) प्रपत्र 5 अ :- वृक्षतोडीच्या आदेशानंतर संबंधीत शेतकरी वृक्षांची तोड करुन पंचनामा व लॉगींग यादीसह उत्पादीत मालाचे पासिंग करण्याकरीता पासींग हॅमर जारी करणे व वाहतुक पास मिळणे याकरीता संबंधीत वृक्ष अधिकारी यांचेकडे अर्ज करतात.

11) अर्जदाराचा अर्ज प्राप्त झाल्यानंतर प्रकरणे क्षेत्रीय तपासणीकरीता मालाचे उत्पादनाचे खात्री करण्याकरीता संबंधीत वनपालाकडे पाठविला जातो. उत्पादीत मालाचे वनपाल खात्री करुन पंचनाम्यासह संपूर्ण प्रकरण वनक्षेत्रपाल यांना सादर करतात. वनक्षेत्रपाल यांचे क्षेत्रीय तपासणी नंतर उत्पादीत मालाची खात्री केल्यानंतर उत्पादीत मालाचे पासींग करण्याकरीता प्रकरण संबंधीत सहा.वनसंरक्षक यांचे मार्फत विभागिय कार्यालयास सादर करतात.

12) प्रपत्र 6 :- वनोपज निरीक्षण व पासींग करण्याचे आदेश

विभागिय कार्यालयाकडून प्रकरणी वनोपज पासींग करण्याकरीता पासींग हातोडा संबंधीत सहा.वनसंरक्षक यांना दिला जातो.

13) प्रपत्र 6 अ :- सहा.वनसंरक्षक विभागीय आदेशाप्रमाणे उत्पादीत मालाचे व थुटाचे पासिंग करुन वनोपज वैध असल्याचा पासींग अहवाल उपवनसंरक्षक यांचेकडे सादर करतात.

14) प्रपत्र 7 :- सहा.वनसंरक्षक यांचेकडून वनोपज निरिक्षण व पासींग अहवाल प्राप्त झाल्यानंतर विभागिय स्तरावरुन वनोपज निर्गत करण्याकरीता निर्गत आदेश जारी करतात.

संदर्भ 2 :- शासकीय वनक्षेत्रालगतच्या मालकी प्रकरणाची तपासणी वनक्षेत्रपाल फिरते पथक यांचेकडून करण्याबाबत आदेश देण्यात आले आहेत.

संदर्भ 3 :- नाहरकत प्रमाणपत्र दिलेल्या वृक्षांचा अ.क्र. वेढीवर्गासह प्रपत्र 4 मधे देण्याबाबत सुचना जारी करण्यांत आल्या तसेच प्रपत्र-5 मधील वृक्षतोडीच्या आदेशात वृक्षाचा क्रमाकं नमुद करण्याबाबत सुचना देण्यांत आल्या.

वृक्षतोडीच्या आदेशा प्रमाणे सहा.वनसंरक्षक व वनक्षेत्रपाल फिरते पथक यांना पृष्ठांकित करण्याच्या सुचना देण्यांत आल्या व वनक्षेत्रलगतच्या मालकी प्रकरणाची पाहणी वनक्षेत्रपाल फिरते पथक यांनी करण्याबाबत सुचना देण्यांत आल्या.

संदर्भ 4 :-

1) मालकी प्रकरणातील खाजगी क्षेत्रातील वृक्षतोडीच्या प्रकरणात सिमांकनाची जबाबदारी बीट वनरक्षकाची दर्शविण्यांत आली आहे तसेच त्याअनुषंगाने कुपाचे सिमांकनाच्या कार्यपध्दतीचा अवलंब करण्याबाबत सुचित करण्यांत आले आहे.

2) बिगर आदीवासी खाजगी क्षेत्रातील वृक्षतोड प्रकरणात लगतचे क्षेत्र आदीवासी भोगवटदाराचे असल्यास तालुका निरीक्षक भुमी अभिलेख यांचेकडून सिमा निश्चित करण्याकरीता सिमांकन आवश्यक करण्यांत आले आहे.

3) क्षेत्रनिहाय तोडावयाचे वृक्ष वनशास्त्रदृष्टया परिपक्व असल्याबाबतचा अभिप्राय सहा.वनसंरक्षक यांनी द्यावे.

4) मालकी प्रकरणापैकी 5% प्रकरणाची तपासणी उपवनसंरक्षक यांना बंधनकारक करण्यांत आली आहे.

5) उपवनसंरक्षक यांनी जारी केलेल्या निर्गत आदेशाची प्रत मुख्य वनसंरक्षक यवतमाळ यांना सादर करावी.

संदर्भ 5 :-

1) या कार्यालयाच्या कार्यप्रणालीची काटेकोर अंमलबजावणी करावी
2) क्षेत्रीय तपासणी नंतरच नाहरकत किंवा परिपक्वता इ. बाबत अहवाल द्यावा.
3) सहा.वनसंरक्षक यांनी स्वतःचे उपस्थितीत वनोपजाचे पासींग विभागिय कार्यालयाने जारी केलेल्या पासींग हातोडयाने करावे.
4) विभागिय कार्यालयाने पासींग हातोडा सुरक्षिततेवर उपवनसंरक्षक यांनी स्वतः नियंत्रण ठेवून पासींग हातोडयाचा गैरप्रकार होणार नाही याची दक्षता घ्यावी.
5) उपवनसंरक्षक यांनी मालकी प्रकरण तपासणी केल्यानंतरच वाहतुक परवाना जारी करावा.
6) लोकांचे अहित होणार नाही व परवानगीशिवाय झाडे कापले जाणार नाही याची जरुरी दक्षता घेण्यांत यावी. सोबत संदर्भ 1 ते 5 चा संच माहितीकरीता दोन प्रतीत देण्यांत येत आहे.

या वनवृत्तात मागील 3 वर्षात महाराष्ट्र वृक्षतोड अधिनियम 1964 अंतर्गत परवानगी दिलेल्या मालकी प्रकरणाचा तपशिल सोबतच्या प्रपत्रात दर्शविण्यांत आला आहे.

परवानगी दिलेल्या मालकी प्रकरणांची संख्या व मालकी प्रकरणात प्राप्त झालेल्या तक्रारी यांचे प्रमाण अत्यंत कमी आहे अशा तक्रारीची वेळोवेळी दखल घेऊन नियमाप्रमाणे जरुरी कार्यवाही करण्यात येते. या वृत्तातील मालकी प्रकरणा संबंधाने जारी केलेल्या स्थायी आदेश/आदेश यांची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करुन मालकी क्षेत्रातील तक्रारीवर प्रतिबंध/नियंत्रण ठेवले जाते

वनसंरक्षक, यवतमाळ वनवृत्त, यवतमाळ यांचे कार्यालय.

स्थायी आदेश.

क्रमांक : (1) दि.19 जुन 90 कक्ष-2/दक्षता/2176 दि. 19 जुन,1990

विषय :- मालकी प्रकरणात झाडे कटाई बाबत.

सद्यःस्थितीत इमारती नगाच्या वाढत्या किंमती लक्षांत घेउन मालकी खातेदार त्यांच्या मालकीच्या जमीनीवरील झाडे वनकंत्राटदारामार्फत तसेच आदिवासी प्रकरणामध्ये शेती करण्यांच्या सबबीवर झाडे तोडण्यांची परवानगी मंजूर करण्याबाबत प्रकरणे होत आहे.

2) सर्वसाधारणपणे असे निदर्शनास आले आहे की, मालकी शेतातील झाडे कटाईच्या प्रकरणांत महाराष्ट्र झाडे तोड अधिनियम, 1964 तसेच महाराष्ट्र वनजमीन महसूल संहिता 1966 च्या कलम 25 यात अभिप्रेत असलेल्या नियमांची काळजी व खबरदारी व्यवस्थीत पार पाडली जात नाही.

3) महाराष्ट्र राज्य झाडे तोड अधिनियम,1964 ला नुकतीच महाराष्ट्र ॲक्ट नं. 26/89 नुसार सुधारणा करण्यांत आली व त्यानुसार वृक्षतोड करण्यासाठी आदेश पारीत करण्यांचे अधिकारी वनाधिका-याकडे आले आहेत. यामुळे वनाधिका-यावर जास्त जबाबदारी येउन पडली आहे.

4) राजस्व खात्याकडे असलेले अधिकार वनाधिका-याकडे आल्यामुळे यापुढे मालकी खस-यासंबंधीची प्रकरणे अधिक न्याय व तारतम्य बाळगुन हाताळल्या जातील. या दृष्टीने नविन अधिकार वापरले जातील अशी अपेक्षा आहे. एखाद्या मालकी प्रकरणांत झालेल्या अवैधते बाबत या अगोदरच राजस्व व वनविभाग यांची संयुक्त जबाबदारी अभिप्रेत होती ती आता केवळ वनविभागावरच पुर्ण जबाबदारी समजण्यांत येईल. तेव्हा एखाद्या मालकी प्रकरणात वनोपजाला वाहतुक परवाना देतांना किंवा वनोपज निर्गत करतांना होणारी अनियमितता किंवा अवैधा-निकता ही आता सर्वस्वी वनखात्याचीच जबाबदारी राहणार आहे. तेव्हा मालकी प्रकरणे हाताळतांना वनाधिका-यांनी काटेकोरपणे नियमांचे जर पालन केले तर मालकी प्रकरणे योग्य रितीने हाताळता येतील.

5) आता वनविभागाचा संबंध फक्त वाहतुक परवान्याशिच राहीला नसल्यामुळे मालकी प्रकरणाचा निपटारा लावतांना सर्व बाबींवर सखोल विचार करुन योग्य तो निर्णय घेणे ही वनधिका-यांचीच जबाबदारी आहे.

6) महाराष्ट्र झाडे तोड अधिनियम,1964(सुधारणा) 1989 अंतर्गत तरतुदीनुसार अनुसुचित झाडे तोडण्यासाठीच वनाधिका-याला अधिकार प्रदान करण्यांत आले आहेत याची त्यांनी नोंद घ्यावी.

7) वनपरिक्षेत्र अधिका-याला महाराष्ट्र ॲक्ट नंबर 26/89 महाराष्ट्र राज्य झाडे तोड (सुधारणा) अधिनियम, 1989 नुसार धवृक्ष अधिकारीध म्हणून सुध्दा काम करावयाचे आहे व त्यामुळे एकाच अधिकाऱ्याला दोन पदाच्या अधिकाराची अंमलबजावणी करतांना दिलेले अधिकार एक दुसऱ्या पदाला पुरक असावेत याच पध्दतीने वापरावे लागतील वृक्ष अधिकारी, म्हणून झाडांची तोड करण्यास काढलेला आदेश वनपरिक्षेत्रअधिकारी यालाच योग्य प्रकारे अंमलात आणावयाचा आहे व यामुळे वृक्ष अधिकारी तसेच वनपरिक्षेत्राधिकारी या दुहेरी भुमीका पार पाडतांना वनपरिक्षेत्राधिकाऱ्यांवर मोठी जबाबदारी येउन पडली आहे. शासनाच्या आदेशाप्रमाणे वनपरिक्षेत्राधिकारी यांना महाराष्ट्र राज्य झाडे तोड अधिनियम, (सुधारणा) 1989 अन्वये पोट कलम 1 चे अंतग्रत 3 प्रमाणे वृक्ष अधिकारी, म्हणून नेमणूक करण्यांत आली आहे व वृक्ष अधिकाऱ्यांच्या मर्यादा त्यांच्या क्षेत्रा पुरत्याच मर्यादित आहेत.

8) मालकी खसऱ्यांची प्रकरणे यवतमाळ वनवृत्तांत हाताळतांना संपुर्ण वृत्तात एक एकरुन पध्दत असावी त्या दृष्टीने निरनिराळे प्रपत्रे प्रस्तावित केलेली आहेत ती सर्व या पत्रा सोबत जोउली आहेत.

9) सर्व उपवनसंरक्षक/विभागीयवन अधिकारी, प्रादेशीक विभाग तसेच त्यांच्या अधिनिस्त सर्व कर्मचा-यांना सुचीत करण्यांत येते की, ह्या वृत्तामार्फत प्रस्तावित करण्यांत आलेली पध्दत सर्व संबंधीत अधिकाऱ्यांनी काटेकोरपणे अंमलात आणावी. निरनिराळ्या स्तरावर अधिकाऱ्यांची जी जबाबदारी नेमुन दिलेली आहे, त्यानुसार त्यांनी आपली कार्यवाही करावी. या घालुन दिलेल्या पध्दतीच्या विपर्यस्त अंमलात येणाऱ्या पध्दतीला या कार्यालयाची अनुमती नाही व अशा विपरीत पध्दतीने मालकी प्रकरणे हाताळली गेली तर संबंधीत अधिकारी व कर्मचारी जबाबदार राहतील.

उपवनसंरक्षक/वि.व.अ./सहाय्यक वनसंरक्षक व वनपरिक्षेत्र अधिकारी, स्तरावर मॉनीटरिंग रजिष्टर असावे व ते योग्य प्रकारे भरले जावे याची संबंधीत अधिका-यांची जबाबदारी राहील. मॉनिटरींग रजिष्टरचे प्रपत्र कसे असावे याचा नमुना या पत्रासोबत जोडलेला आहे. उपवनसंरक्षक/वि.व.अ. प्रादेशीक यांना सुचित करण्यांत येते की, त्यांना त्यांच्या कार्यालयातील विभिन्न स्तरावर धमॉनिटरींग रजिष्टरध उघडून मालकी प्रकरणांची अद्यावत माहीती ठेवावी.

सहपत्र :- 1) शेत प्रकरणात वृक्षतोड करण्यांची कार्यप्रणाली
2) मॉनिटरींग रजिष्टरचे प्रपत्र
(सर्व स्तरावरील)
एकूण पाने 1 ते

स्वा/-
(सु.पु.केळकर)
वनसंरक्षक,
यवतमाळ वनवृत्त, यवतमाळ.

प्रति,

उपवनसंरक्षक (प्रादेशीक)

विभागीय वनअधिकारी सर्व (प्रादेशीक)

सहाय्य वनसंरक्षक (सर्व)

वनपरिक्षेत्र अधिकारी सर्व (प्रादेशीक)यांना माहिती व योग्य अंमलबजावणीसाठी अग्रेषीत.

प्रपत्र-1

मालकी खसरा प्रकरणात विभागीय वन अधिकारी/उपवनसंरक्षक यांनी विभागीय कार्यालयात ठेवावयाचे मॉनीटरींग रजिष्टरचे प्रपत्र

अ. क्रं.	वनपरिक्षेत्र	नोंदणी प्रकरण क्रमांक	शेतमालकाचे/ खसराधारकाचे नांव व गांव	खसरा क्रमांक व गांव	राजस्व क्रमांक	प्रकरण विभागीय कार्यालयात प्राप्त झाल्याची तारीख	प्रकरणावर शिफारस पत्र जारी तारीख
1	2	3	4	5	6	7	8

प्रकरणावर प्रपत्र-5 नुसार (वृक्षतोडीचा आदेश) क्रमांक व तारीख	प्रकरणावर प्रपत्र-6 नुसार वनोपज निरिक्षण व पासींग करण्यांचे आदेश दिल्याचा आदेश क्रं. व दिनांक	प्रकरणात 6 अ नुसार वनोपज निरिक्षण व पासींग अहवाल प्राप्त झाल्याचा क्रमांक व दिनांक	प्रकरणात प्रपत्र-7 नुसार वनोपज निर्गत करण्यांचे अंतिम आदेश दिल्याचा क्रमांक व दिनांक	प्रकरणात व.प.अ. कडून अंतिम पुर्तता अहवाल प्राप्त झाल्याचा क्रमांक व दिनांक
9	10	11	12	13

प्रपत्र-2

मालकी प्रकरणात सहाय्यक वनसंरक्षक (कक्ष अधिकारी) यांनी ठेवावयाचे मॉनीटरिंग रजिष्टरचे प्रपत्र

वनपरिक्षेत्र	प्रकरण क्रमांक व दिनांक (वर्षे)	शेतमालकाचे नांव/ खसराधारकाचे नांव व गांव	खसरा क्रमांक	व.प.अ. यांचेकडून प्रपत्र क्रमांक धअध व 2 अ प्राप्त झाल्याची तारीख	प्रकरण वि. व. अ. /उप व. सं. यांना शिफारशीसहीत पाठविल्याचा क्रमांक व दिनांक
1	2	3	4	5	6

प्रपत्र -3

मालकी खसरा प्रकरणात वन परिक्षेत्र अधिकारी यांचे कार्यालयात ठेवावयाचे मॉनीटरींग रजिष्टरचे प्रपत्र

प्रकरण क्रमांक वर्ष	प्रकरण प्राप्तीचा क्रमांक व दिनांक	शेतमालकाचे /खसराधारकाचे नांव व गांव	खसरा क्रमांक व गांव	राजस्व क्रमांक	वन परिक्षेत्र	प्रपत्र क्रमांक -2 (अ) नुसार सहाय्यक उपपरिक्षेत्र अधिकारी यांना प्रकरण प्राथमीक तपासणी करिता पाठविण्यांचा क्रमांक व तारीख	प्रकरण सहाय्यक उपपरिक्षेत्र अधिकारी यांचेकडुन तपासणी होउन प्राप्त झाल्याचा क्रमांक व तारीख	प्रकरणातील प्रपत्र-4 प्राप्त झाल्याचे क्रमांक व तारीख
1	2	3	4	5	6	7	8	9

प्रकरण स.व.स./ संलग्न अधिकारी यांना पाठविल्याचा क्रमांक व तारीख	प्रकरणात तोडीस शिफारस केलेल्या झाडांचा तपशिल		तोडीचे आदेश दिल्याचा क्रमांक व तारीख
	जात	संख्या	
10	11		12

शेतमालकी प्रकरणात होणा-या वृक्षतोडी संबंधी विहित कार्यप्रणाली व मार्गदर्शक तत्वे.

1) अनुक्रमणिकाः-
प्रकरण 1 ले :- वृक्षतोडी संबंधी अस्तित्वात असलेल्या कायदे व नियमावलीबाबत.
अ) महाराष्ट्र राज्य झाडे तोड अधिनियम,1964 (मुख्य अधिनियम)
ब) महाराष्ट्र राज्य झाडे तोड अधिनियम (सुधारणा) 1980 महाराष्ट्र ॲक्ट 26/89.
क) महाराष्ट्र ॲक्ट 23/69 अर्थात आदिवासी भोगवटदाराचे शेततील झाडोरा (नियमन) 1969.
ड) महाराष्ट्र राज्य जमीन महसूल संहिता 1966.
2) इ) महाराष्ट्र राज्य जमीन महसूल संहिते अंतर्गत निर्मित नियमावली
प्रकरण 2 रे :- कार्यप्रणाली
1) संदर्भ प्रपत्र
2) अर्जदाराची अर्जनोंदणी

प्रपत्र-1 प्रपत्र अ
वृक्षतोड करण्यापूर्वी बाळगावयाची दक्षता
प्रपत्र-2(अ) 3अ,3ब,3क व ड
3) यांची तपासणी वृक्षतोड आदेश पारीत करण्यापूर्वी बाळगावयाची दक्षता प्रपत्र-4 अ, व प्रपत्र 5 व कार्यसंहिता
4) वृक्षतोड झाल्यानंतर वनौपजाची निर्गत प्रपत्र-5अ, 6, 6अ, व 7
5) पुर्तता अहवाल व मॉनिटरींग रजिस्टरमधे नोंद प्रपत्र क्र.8

प्रकरण 3 रे :- कालनिर्देशिका व कार्यप्रणालीतील प्रत्येक टप्यातील जबाबदार
शेतमालकी प्रकरणात होणा-या वृक्षतोडी संबंधी विहित कार्यप्रणाली व मार्गदर्शक तत्वे.

प्रकरण 1 ले :- वृक्षतोडी संबंधी अस्तित्वात असलेले कायदे व नियमावली.

अ) महाराष्ट राज्य झाडे तोड अधिनियम 1964
ब) महाराष्ट राज्य झाडे तोड अधिनियम (सुधारणा) 1989 महाराष्ट्र ॲक्ट नंबर 26/89
अ) शिर्षकाअंतर्गत नमूद केलेल्या कायद्याची 1989 मधे सुधारणा करण्यात आली व त्या कायद्यांना आता महाराष्ट्र राज्य झाडे तोड अधिनियम (सुधारणा) 1989 या नांवाने ओळखण्यात येते. या कायाद्यात केलेल्या सुधारणेनुसार वृक्षतोड करण्याचे अधिकार आता वृक्ष अधिकारी म्हणून वनपरिक्षेत्राधिकारी यांना शासनाच्या आदेश महसूल व वन विभाग क्रमांक टीआरएस-1089/1490/प्रक्र/323/86-फ-6 दि.29-11-89 नुसार नियक्त करण्यात आले आहे. या कायद्याच्या कलम 2 (फ) खाली अनुसुचिमध्ये विनिर्दिष्ट झाडे तोड करण्यासाठी वृक्ष अधिका-यांची परवानगी घेणे जरुरी आहे.

मुख्य अधिनियमाच्या कलम 3 (एक) अन्वये अर्जाची पोच दिल्यापासुन (तारखेपासून) किंवा अर्जाची पोच दिली नसल्यास आता 60 दिवसांच्या आत वनविभागाने निर्णय घेणे अगत्याचे आहे.

मुख्य अधिनियामांच्या कलम 3 (1-ब) नुसार आता वृक्ष अधिका-यास भोगवटदारांना तोड करण्यात आलेल्या झाडाऐवजी त्याच जातीचे किंवा अन्य प्रजातीचे वृक्ष,रोपे लावण्यास बाध्य करण्याचे अधिकार आहेत. भोवटदाराने जर या आदेशाची अंमलबजावणी केली नाही तर अशा जागेत कलक 3-अ नुसार रोपे लावून त्यावर झालेला खर्य वसूल करण्याचे अधिकार प्राप्त झाले आहेत. महाराष्ट्र राज्य झाडे तोड अधिनियम 1964 याला मुख्य अधिनियम तर, महाराष्ट्र राज्य झाडे तोड (सुधारणा) अधिनियम 1989 याला झाडे तोड अधिनियम 1989 असे संबोधल्या जावे जेणे करुन विविध कलमाव्दारे प्राप्त झालेले अधिकार वापरतांना संदर्भ देता येतील.
सर्व वनाधिका-यांना प्रस्तुतच्या महाराष्ट्र ॲक्ट क्रमांक 26/89 अन्वये देण्यात आलेले अधिकार यांचा काळजीपूर्वक अभ्यास करावा व त्यानुसार कार्यवाही करावी.

(क) महाराष्ट्र ॲक्ट नंबर 23/69 यालाच महाराष्ट्र राज्य आदिवासी भोगवटदारांच्या मालकी खस-यातील झाडांचे (नियमन) कायदा 1969 असे सुध्दा म्हणतात.

भोगवटदार जर आदीवासी असेल तर त्यांचे मालकी खस-यातील झाडांची विल्हेवाट या कायाद्याच्या तदतुदीनुसार लावावयाची आहे. यात एकूण 14 कलम असून महत्वाचे कलम 3,4 व 6 आहे. वनाधिका-यानी सदर कलमांचे योग्य प्रकारे अंमलबजावणी करावी.

कलम नंबर 3 प्रमाणे भोगवटदारास कांही बाबी करण्यास मनाई करण्यात आलेली आहे. उदा.भोगवटदार (योग्य अधिका-याकडून प्राप्त केलेल्या) पूर्वपरवानगीशिवाय मालकी खस-यातील उभ्या वृक्षांची तोड करु शकत नाही. महाराष्ट्र ॲक्ट नंबर 26/89 नुसार वृक्ष अधिकारी म्हणून वनपरिक्षेत्राधिकारी यांना या वृक्षतोडीस परवानगी देण्याचे अधिकार आहेत. अर्थात अनुसुचित विनिर्दिष्ट वृक्षांसाठीच वृक्ष अधिका-याचे अधिकार सिमित आहेत. खाली निर्दिष्ट केलेले वृक्ष अनुसुचित यादीमध्ये अंतर्भुत आहेत व त्यापुढे कंसात दाखविलेले आकडे गोलाईचे असुन त्याच गोलाईच्या वृक्षांना परिपक्व समजुन तोडीसाठी वृक्ष अधिकारी मंजूरी देईल. वृक्षांची यादी येणेप्रमाणे आहे. या यादीत शासन वेळोवेळी नविन प्रजातीच्या वृक्षांची भर घालील असते.किंवा अस्तित्वात असलेल्या यादीतून काही प्रजातींच्या वृक्षांचे नावे गाळण्यात सुध्दा येतात. वृक्ष अधिका-याने अशा अद्यावत वृक्ष यादींची माहिती मागवावी.

1) अनुसुचित वृक्षांची यादी खालील प्रमाणे आहे.
2) हिरडा (90 से.मि. च्या वर)
3) साग (60 से.मि. च्या वर)
4) मोहा (120 से.मि. च्या वर)
5) आंबा (180 से.मि. च्या वर)
6) चिंच (120 से.मि. च्या वर)
7) फणस (120 से.मि. च्या वर)
8) खैर (60 से.मि. च्या वर)
चंदन (60 से.मि. च्या वर)
9) बिजा (105 से.मि.च्या वर)
10) हलदु (105 से.मि.च्या वर)
11) तिवस (60 से.मि.च्यया वर)
12) अंजन (90 से.मि.च्या वर)
13) जांभुळ (120 से.मि.च्या वर)
14) येन (105 से.मि.च्या वर)
15) विंजल किंवा विंडसा (100 से.मि.च्या वर)

टिपः- सर्व फळझाडे वाळलेली किंवा पोकळ झालेली असल्यास वनसंवर्धनाच्या दृष्टीने धोकादायक असल्यास परिपक्व झाली आहेत असे समजावे.

(ड) महाराष्ट्र राज्या जमीन महसुल सहिता 1966 व त्यांचे सहितेच्या अंतर्गत निर्मीत करण्यात आलेल्या नियमानुसार मालकी प्रकरणांची विल्हेवाट लावण्यात यावी.

महाराष्ट्र राज्य जमीन महसुल सहिंता 1966 कलम 25 नुसार मालकी खस-यातील मलकी जरी भोगवटदारांची असली तरी त्या मधील झाडे तोड करण्यासाठी शासनाने ठरविलेल्या नियमांचे उल्लंघन होणार नाही यांची खबरदारी वृक्ष अधिका-यांनी घेणे जरुरीचे आहे. अशी नियमबाहय कामे झाल्यास सबंधितांवर महाराष्ट्र ॲक्ट नं.26/89 नुसार कलम 4 अंतर्गत कार्यवाही करता येते.

कलम नं.25 नुसार महाराष्ट्र शासनाने शासनाचे जाहिरनामा क्रमांक युएनएफ-1567(ब)/आर दि.1/9/1967 तसेच युएनएफ-1567(ब)/आर दि.4/7/1968 नुसार मालकी व खस-यामधील नाल,आहोळ,झरा,तलाव इ. च्या किना-यापासुन 30 मिटर अंतरापर्यंत वृक्षतोड करु नये असे आहे.

तसेच तपासणी अधिका-यांनी शिफारस करतांना याच नियमांच्या पोअकलम 2,3 ची सुध्दा योग्य प्रकारे अमलबजावनी करणे आवश्यक आहे.

या शिवाय कलम 3 नुसार काही अपरिहार्य कारणासाठी वृक्षतोडीसाठी मंजुरीची शिफारस करावयाची आहे व वृक्ष अेधिका-यांनी त्यांची दखल घेणे अगत्याचे आहे. याच संबंधी महाराष्ट्र अॅक्ट नं.26/89 अंतर्गत कलम 3 मधील पोट कलम 1-ब मधील (ब) अंतर्गत नमुद केलेल्या कारणांची दखल वृक्ष अधिका-यांनी घ्यावयाची आहे.

वर नमुद केलेले कायदे व नियमावलीची योग्य प्रकारे दखल घेवुनच मालकी प्रकरणे निकाली काढण्यात यावी.

1) प्रकरणे 2 रेः- कार्यप्रणाली :-

अर्जदारंची अर्ज नोंदणी :-

मलकी खस-यातील झाडे तोडण्याची परवानगी प्राप्त करण्यास भोगवटदाराने

आपला अर्ज वनपरिक्षेत्र कार्यालयात सादर करण्यापुर्वी व त्या अर्जांची नोंदणी करण्यापुर्वी वनपरिक्षेत्र अधिका-यांनी भोगवटदाराकडुन प्रपत्र क्रमांक 1 व प्रपत्र क्रमांक (अ) मध्ये माहिती भरुन घ्यावी. या प्रपत्रात भरावयाच्या माहितीची जबाबदारी संपुर्णपणे भोगवटदांची असल्यामुळे जर प्रपत्रात कोणताही मुद्दा किंवा बाब या बद्यल माहिती अपुर्ण असल्यास प्रकरणाची नोंदणी करु नये. या प्रपत्रात बाब क्रमांक नुसार भोगवटदार जर भुमीधारी असल्यास जमीनीचे वाटप दिनांक 15/8/1967 पुर्वी झाले आहे याची खात्री करुन घेतली पाहिजे. बाब क्रमांक 2 (ब) नुसार 7/12 चे उता-यात संपुर्ण वृक्षा संबंधिची नोंद आहे किंवा नाही याची खात्री केली पाहिजे.

तसेच तोंड करण्यांत येणार्या वृक्षांची संख्या सुध्दा भोगवटदाराकडु ुन घेण्यांत यावी व ती माहीती त्याठिठकाणी नमुद करावी.

बाब कमांक 3(अ) मध्ये संबंधीत क्षेत्राचा नकाशा 1955 किकंवा त्यापुरवीचा असावयास पाहीजे जर भोगवटदार आदिवासी असल्यास तयांचे जातीचे प्रमाणपत्र तहसीलदाराचे कोर्टातुन घेण्यांत यावे व अशा व प्रमाणपत्राला प्रमाणित समजण्यांत यावे.

2) हे प्रपत्र वनपरिरक्षेत्र अधिकारी यांनी भोगवटदाराकडुुन पुर्णपणे सर्व बाबीची माहीती प्राप्त झाल्यावर प्रकरण कार्यालयातील रजिजष्टरमध्ये नोंद करावे व असे प्रकरण सहाय्यक वनसंरक्षक यांना 48 तासाचे आंत सादर करावे वत्याप्रमाणे कार्यालयातील कागदपत्रे तयार करण्यात यावे.

वृक्षतोड करण्यापूर्वी बाळगावयाची दक्षता :-

प्रपत्र 2 अ : मालकी खसर्यात झाडे तोड अधिनियम, 1964 नुसार अशी प्रकरणे वनपरिरक्षेत्र अधिकारी हे वृक्ष अधिकारी म्हणुन कार्य करीत असल्यामुळे े व व.प.अ. यांना दुहेरी भुमीका पार पाडावी लागत असल्यामुळे े त्यांनी निनयमानुसार 60 दिवसांचे बंधा पाळुुन सारासार विचार करुन व निनयमांची बुज बाळगुण कार्यवाही करावी. मालकी खसर्याचे लगत जर रक्षित/संरक्षीत वन असल्यास सिमांवन जिल्हा भुमी निरीक्षकाकडुुुन संयुक्तपणे करुन त्याप्रमाणे नकाशाच्या प्रती तयार करणे आवश्यक आहे.

या प्रपत्रामध्ये बाब कमांक 1 मध्ये केलेल्या सुचनांची खबरदारी घेतली पाहीजे. हे पपत्र सहा. परिरक्षेत्र अध्धिकारी यांचे मारफत योग्य प्रकारे भरुन घेण्यांत आले पाहिजे व त्यांनतर वनपरिक्षेत्र अधिकारी, यांनी पुढील कार्यवाही करावी.

प्रपत्र कमांक 2 अ मधील बाब कमांक 2 :- महाराष्ट जमीन महसुल संहिहता 1966 नुसार कलम 25 अन्वये शेतीस अयोग्य असलेल्या जमीनीवरील झांडोर तोडण्यास बंधन आहे . तसेच 25 चढ व उताराच्या जागी (जमीन) सुध्दा

वृक्षतोडीस मनाई आहे. मुरमाड, खाईग्रस्त व हलक्या प्रतीच्या जमीनीसुध्दा यापसुन वगळलेल्या आहेत. अशा ठिकाणी कमीत कमी 50 झाडे/हेकटरी असावीत असा दंड घालून दिला आहे. अशा परिस्थितीत फक्त परिरपक्त व वनसंर्धन दृष्टया अयोग्य अशीच झाडे तोडता येतात. तेंव्हा वृक्ष अधिकाऱ्यांनी यावर जास्त भर देवुन काळजीपुर्वक जमीनीची छाननी करुन कार्यवाही करावी व असे वृक्ष तोडीसाठी आदेश काढण्यासाठी कार्यवाही करावी.

या प्रपत्रातील बाब क्रमांक 3 :- उभ्या असलेल्या एकुण वृक्षाची संख्या जातवार नोंदवावी जेणे करुन बाब क्रमांक 2 नुसार वृक्षतोड करण्यांची कार्यप्रणाली ठरविता येते. शेती करण्याचे दृष्टीकोनातुन वृक्ष तोडण्यांची परवानगी देण्यांत येत असल्यामुळे शेती करणे किफायतशिर आहे किंवा नाही यांची खात्री करुनच वृक्ष तोडीसाठी योगय झाडाची शिफारस करण्यांत यावी. जर यापुर्वी वृक्षतोड मालकी खसऱ्यात झाली असल्यास त्याप्रमाणे तपासणी करण्यांत यावी. झाडे शेती करण्यांस अडवणीची आहेत किंवा कसे याबाबत विचार करुनच वृक्ष तोडण्यास शिफारस करण्यांत यावी.

प्रपत्र -2ध अध हे सहाय्यक परिक्षेत्र अधिकारी, यांनी तयार करावयाचे असल्यामुळे ही माहीती नेमकी व मुद्देसुद दिलेली आहे किंवा नाही यांची व प.अ. यांनी पुर्णपणे शहानिशा करुन हे प्रकरण सर्व कागदपत्रासह पुढील कार्यवाहीसाठी उपवनसरंक्षक/वि.व.अ.यांना सादर करावयाचे आहे.

प्रपत्र -3 (अ) :- विभागीय वन अधिकारी /उपवनसरंक्षक, यांचे कार्यालयातील राजस्व लेखापाल यानी प्राप्त झालेले सर्व कागदपत्रे अत्यंत बारकाईने तपासुन तयार करावयाचे आहे. यातील नोंदी हया केवळ अभिप्रायात्मक असल्यामुळे उपवनसंरंक्षक वि.व.अ. यांनी सर्व नियमावलीचा सखोल अभ्यास करुन योग्य ते निर्णय घ्यावे. सदरच्या प्रपत्रात राजस्व लेखापाल यांनी दिलेल्या अभिप्रायाचे आधारे योग्य निर्णय वि.व.अ/उप.व.सं.यांनी नोंदविणे आवश्यक आहे. जेणे करुन वृक्ष तोडीस अयोग्य असलेल्या प्रकरणांचा निपटारा कमीत कमी वेळेत म्हणजे 10 ते 15 दिवसाचे आंत सहजपणे शक्य होवून हरकतीचे तयार मुद्दे वृक्ष तोड अधिकाऱ्यांकडे पाठविता येतील. राजस्व लेखापाल सदरील प्रपत्राची माहीती सहाय्यक वनसंरक्षक, यांना सादर करतील.

प्रपत्र -3 (ब) :- प्रपत्र 3 (अ) मध्ये सहाय्यक वनसंरक्षक, यांनी दिलेल्या सुचनांचे आधारे योग्य अशा प्रकरणात पुढील कार्यवाही करीता उप.व.सं./वि.व.अ. हयांचे कार्यालयातील कक्ष अधिकारी, यांनी हे प्रपत्र भरावयाचे आहे. व तांत्रिक मुद्यांकडे दुर्लक्ष होऊ नये म्हणुन सवितस्तर सुचना 1 ते 8 हयांची प्रपत्रात नोंद करावी

प्रपत्र 3 (ड) :- या प्रपत्रातील माहीती पुर्णपणे मुद्येसुद व.प.अ.यांनी भरावयाची आहे व ती त्यांनी तपासणी अधिकाऱ्यांकडे पाठवावयाचे आहे.

प्रपत्र 4 :- हे प्रपत्र तपासणी अधिकाऱ्यांनी द्यावयाचे आहे. व.प.अ. यांचेकडुन मालकी खतऱ्यांसंबंधीची प्राप्त झालेली संपुर्ण कागदपत्रे तसेच त्या संलग्न इतर बाकीची योगय तपासणी केल्यानंतर तपासणी अधिकाऱ्यांनी (स.वं.सं.) या प्रपत्रामध्ये माहीती भरुन उपवसं./वि.व.अ.यांना सादर करावयाची आहे. यापुर्वी राजस्व खात्याचे अधिकाऱ्यांकडे वृक्षतोड करण्यासाठी आदेश पारी करण्यांचे अधकार असल्यामुळे त्यांना हे प्रमाणपत्र पाठवावे लागत होते. आता व.प.अ. यांनी वृक्ष अधिकारी, या नात्याने प्रकरणे हाताळवायावी असल्यामुळे सर्व प्रपत्राची माहीती वेळीच व योग्य प्रकारे भरल्यास प्रकरणे रेगंळणार नाही.

(3) वृक्ष तोड आदेश पारीत करतांना वृक्ष अधिकारी यांनी बाळगावयाची दक्षता व कार्यसंहिता.

प्रपत्र-4 (अ) :- वृक्ष अधिकारी या नात्याने व.प. अ.(प्रादेशिक) यांना महाराष्ट राज्य झाडे तोड (सुधारणा) अधिनियम 1989 (महारार्ष्ट ॲक्ट नंबर 26/89 नुसार) वृक्ष तोडीसाठी अधिकार प्राप्त झाले आहेत. सदर अधिकाराची अंमलबजावणी करीत असतांना वन अधिकारी या नात्याने वनसंवर्धन हा मुख्य हेतु लक्षांत ठेवुन कमीत कमी वृक्ष तोड होईल यावर भर देण्यांत यावा.

मालकी खसऱ्यातील झाडे तोड करण्यास भोगवटदारास परवानगी देतांना भोगवटदाराकडुन जितकी वृक्ष तोड होणार आहे तेवढेच वृक्ष रोपे भोगवटदाराला त्याच जमीनीवर किंवा इतर योग्य जागेवर लावण्यास बांध्य

करण्याचे अधिकार वृक्ष अधिकार्यांस वृक्ष तोड (सुधारणा) अधिनियम, 1989 नुसार कलम (3) (1-ब) खाली प्राप्त झाले आहे तेव्हा या अधिकाराची सक्तीने अंमलबजावणी वृक्ष अधिकारी, म्हणुन व.प.अ. (प्रादेशिक) यांनी भोगवटदाराकडुन करुन घ्यावयाची आहे.

याशिवाय कलम ध3-अध अवये जर एखाद्या भोगवटदाराच्या जमीाीवर आवश्यक तेवढी वृक्ष सख्या नसेल तर कलम 15 अवये र्ाित करण्यांत आलेल्या मांपदंडानुसार तेवढी वृक्ष रोपे भोगवटदाराकडुन त्या जमीनीवर किंवा इतर नियोजीत जमीनीवर लावून घेणे वृक्ष अधिकारी (ध वनपरिक्षेत्र अधिकारीध याची जाबाबदारी आहे.

कलम 15 खाली दर एकरी किती रोपे असावी यासंबंधी सध्या महाराष्ट्र शासाााे ाियमावली तयार केली - नसल्यामुळे महाराष्ट्र राज्य महसुल संहिता 1966 कलम नं.25 ाुसार मिळालेल्या अधिकाराखाली महाराष्ट्र राज्य शासनाने पारीत के ेल्या जी.आर. नुसार युएाएफ-1567 (बी) आर दिनांक 4.7.1968 नुसार दर हेक्टरी 57 वृक्ष असावेत असा दंडक घालून दिला आहे. त्यानुसार धवृक्ष अधिकार्यांनीध भोगवटदारा कडुा वृक्ष रोपांची लागवड करुा घ्यावी. जेणे करुन वृक्ष संख्या कमीत कमी 50 प्रती हेक्टरी होईल व झालेला खर्च भोगवटदारानी भागवावयाचा आहे. भोगवटदार किंवा त्यांचे हिस्सेदार यांना बंधनकारक आहे.

महाराष्ट्र राज्य झाडे तोड अधिनियम, (सुधारणा) 1982 नुसार वृक्ष तोड करण्यासाठी आदेश पारीत करण्यापुर्वी वृक्ष अधिकार्यांनी भोगवटदार कडुन प्रपत्र क्रमांक 4 (अ) मध्ये माहीती भरुन घ्यावी व त्यानंतरच वृक्ष तोडण्याचा आदेश पारीत करावा.

प्रपत्र-5 :- हे प्रपत्र वृक्ष तोडीचा आदेश पारीत करण्यासंबंधी असल्यामुळे व .प. यांनी वृक्ष अधिकारी या नात्यांनी संपुर्ण प्रकरणांत मुद्यांची योग्य ती माहिती प्राप्त करुा महाराष्ट्र झाडे अधिनियम, 1964 नुसार निर्धारित प्रपत्रात हा आदेश काढावा.

वनपरिक्षेत्र अधिकारी हा वृक्ष अधिकारी, म्हणुन आपले कर्तव्ये पार पाडीत असतांना त्यांनी त्यांना मिळालेल्या अधिकाराचा वापर करण्यापुर्वी ओदश पारीत करण्यापुर्वी बर्याच कायदेविषयक तसेच न्यायिक कार्यवाही करण्याच्या दृष्टीने बाबींचा विचार करुन त्यानुरुप कार्यवाही करावयाची आहे. उदा. भोगवटाराचा प्रकार तो भुमीधारी किंवा भुमीस्वामी आहे यांची निश्चिती झाली पाहिजे. भुमीधारी असल्यास त्याला खसरा वाटप 15 ऑगष्ट, 1967 नंतर झाला असेल तर अशा मालकी खसर्यांमधील झांडाची मालकी ही शासनाची असते व अशा झांडाची विल्हेवाट लावतांना वृक्षांचा (झाडांची) किंमत ठरविण्याचे अधिकार जिल्हाधिकारी, हे वनसंरक्षकांचे सल्ल्याने ठरवितां तेव्हा अशा प्रकरणात वनसरंक्षकातर्फे प्रकरण पुर्णपणे किंमती संबंधीत हाताळले गेले असेलच तर धवृक्ष अधिकारीध यांनी अशा प्रकरणाची दखल घेऊन पुढील कार्यवाही करावी. भुमीस्वामीचे नावाने जर खसरा असेल तर भोगवटराने मुखत्यारनामा लिहुन देतांना त्या खसर्यातील झांडाची रितसर विक्री केली आहे. किंवा नाही यांची खात्री केली पाहिजे. ए खसर्यांमध्ये जर अनेक भोगवटदार मालक असतील तर सर्वानी मुखतयारनामा संबंधीत कंत्राटदाराला विधायक कोर्टाकडून मंजुर करुन घेतला किंवा नाही यांची खात्री करणे आवश्यक आहे. रु. 5 स्टॅम्पवर फक्त जंगम मालमत्ता () विक्ता येते परंतु स्थावर () मालमत्तेची विक्री ही विक्री प्रपत्रानुसार झाली पाहीजे व अशाच रजिस्टरीने झालेल्या विक्री पत्राला योग्य दस्तावेज समजुन प्रकरणावर पुढील कार्यवाही करावी लागेल. खसरा मालकी मधील झांडांच्या विक्री बाबत सर्व संपत्ती संबंधीताच पत्र असणे आवश्यक आहे. सन 1972 ते 1975 च्या दरम्यान फेरमोजणी व जमा बंदी झाली असल्यामुळे खसरा क्रमांकात बदल झाले आहेत. तेव्हा व.प.अ. यांनी संबंधीत खसरा नंबर (जुना व नवा) यांचा ताळमेळ लावून त्याप्रमाणे नोंद घेतली आहे किंवा नाही यांची वृक्ष अधिकार्यांनी शहानिशा करावी. याला कारण म्हणजे व.प. वृक्ष अधिकारी, म्हणुन दोन्ही भुमीका तयानीच पार पाडावयाचया आहेत. तेव्हा त्या पूरक असाव्यात याची काळजी घ्यायला महाराष्ट्र राज्य जमीन महसुल संहिता 1966 कलम 25 अंतर्गत महाराष्ट्र शासनाने शासनाचा जहीरनामा काढुन वृक्ष तोडीसाठी निरनिराळया प्रकारात बंदी केली आहे. त्यानुसार वृक्षतोड करण्यासाठी आदेश पारीत करण्यापुर्वी वृक्ष अधिकार्यांनी तया नियमावलीचा अंगीकार केला पाहीजे जसे (1) नाले, ओहोळ, तलाव इतयादी पासुन 30 मीटर रुंदीचा पट्टा सोडून वृक्ष तोडीस परवानगी दिली पाहिजे (2) 25 उताराची

किंमत चढावाची जागा सुध्दा वृच्क्ष तोऊी पासुन वंचित की पाहिजे 3) जी जमीन शेती करण्याजोगी नाही अशा जमीनीवरील झाडे उदा. मुरमाड, हलकी, भरडी, इत्यादीवरील झाडे तोडण्यास बंदी करण्यांत यावी तसेच दर हेक्टरी 50 झाडे आहेत किंवा नाही यांची खाञी केल्यावर वृक्ष तोडीचा आदेश काढावा. कारण कमीत कमी 50 झाडे/ हेक्टरी असणे आवश्यक आहे. फायद्याची शेती करण्यासाठी जर संपुर्ण वृक्ष तोड करणा शिफारस करण्यांत आली तरी वृक्ष अधिकार्यांनी अशा प्रकरणात भोगवघ्टदाराकडुन तेवढीच (वृक्ष तोडीस मंजुर केलेली वृक्ष संख्ये एवढी) किंवा जास्त रोपे तयाच जमीनीवर किंवा इतरत्र लावून घेतली पाहीजे.

सदर वृक्ष तोड करण्यांचे आदेश पारीत करीत असतांना वृक्ष अधिकार्यांनी वनाधिकारी, या नात्याने कमीत कमी वृक्ष तोड होईल व भोगवटदारास सुध्दा योग्य न्याय मिळेल याची खाञी बाळगावी. वृक्ष तोडीची प्रकरणे मुख्यतः उत्तम शेती करण्याच्या उदेशाने भोग्वटदारानी सादर केलेली असतात तेव्हा मुळ हेतुला बगल देऊन नुसती वृक्ष तोड होणार नाही याची खाञी वृक्ष अधिकार्यांनी करावी. व्यर्थ तोड भोगवटदारास भविष्यात तयाच्या दैनंदिन जीवनात लागणारे सर्पण, शेतीविषयक अवजारे तयार करण्यासाठी लागणारे लाकुड यापासुन वंचित करणार असल्यामुळे वृक्ष तोडीचा आदेश पारीत करण्यापुर्वी या बाबीचा सुध्दा विचार होणे आवश्यक आहे. व वृक्ष अधिकारी तथा व.प. अ. यांनी पावर गंभर विचार करुनच आदेश पारीत करावेत. सन 1964 च्या शासन निर्णया प्रमाणे 7/12 मध्ये भोगवटदाराच्या उभ्या झांडाच्या मालकी संबंधी स्पष्ट उल्लेख असावयास पाहीजे, असा उल्लेख आहे किंवा नाही याबद्यल जसा व.प.अ. यांनी 7/12 अधिकार अभिलेख तपासावयाचा आहे तसी पुनः छाननी धवृक्ष अध्ािकारीध यांनी सुध्दा केली पाहीजे.

4) वृक्ष तोड झाल्यानंतर वनोपजांची निर्गत :-

प्रपत्र 5 अ :- वृक्ष अधिकारी व वनपरिक्षेत्र अधिकारी प्रादेशीक हे एकच असल्यामुळे या प्रपत्रात माहिती व.प. अ. यांनी योग्य प्रकारे भरावी. मालकी खसर्यांचे बाहेर अवैध तोड झाली नाही यांची खत्री करुन त्याप्रमाणे प्रमाणपत्र द्यावे लागत असल्यामुळे प्रपत्र भरतांना विशेय काळजी घेणे आवश्यक आहे.

प्रपत्र 6 :- हे प्रपत्र उ.प.व.सं./वि.व.अ. यांनी भरावयाचे आहे व मालकी खसर्यांस मध्ये तोड करण्यांत आलेलया वृक्षापासुन तयार करण्यांत आलेल्या इमारती नगांची पासींग व निर्गत करण्यासाठी आदेश द्यावयाचा आहे. हा आदेश त्यांनी स.व.सं. यांनी द्यावयाचा आहे.

प्रपत्र 6 अ :- या प्रपत्राची पुर्तता नेमणुक केलेल्या सहाय्यक वनसंरक्षक, यांनी करावयाची आहे. राजपत्रित अधिकार्यांनी प्रपत्र -4 व 5 मध्ये नमुद केलेल्या अटीचे पुर्णपणे पालन केले किंवा नाही यांचा विशेष उल्लेख करावयाचा आहे. तसेच प्रपत्र-5 मध्ये दिलेलया वनोपजाचा अहवाल ताळमेळ बसवून तपासावयाचा आहे. सर्व वनोपजाचे पासींग करुन विवरण सादर करावयाचे आहे. निरीक्षण व पासींग एकाच अधीकार्यांने करावयाचे आहेत.

प्रपत्र -7 :- निर्गत परवाना आदेश उ.प.व.सं./ वि.व.अ. यांनी काढावयाचा आहे. तेव्हा या आदेशाची प्रत वि.व.अ./उप व.सं. यांना पाठवावी या प्रपत्रातील नोंदी बारकाईने व अचुक केल्या जातील यांची खाञी करावी.

5) पुर्तता अहवाल व मॉनीटरिंग रजिष्टरच्या नोंदी बाबत.

प्रपत्र-8 :- या प्रपत्राची माहीती व प.अ. यांनी वि.व.अ./उप.व.सं.यांना सादर करावी व यासाठी 15 दिवसाचे वर कालावधी देण्यांत येवू नये. प्रकरण बंद करण्यांत आले म्हणुन विभागीय कार्यालयात तसेच वनपरिक्षेत्र कार्यालयात नोंदी करण्यांत याव्यात.

प्रकरणे 3 रे :-   कालनिर्देशिका व कार्यप्रणालीतील प्रत्येक टप्प्यातील जबाबदार

प्रपत्र क्रमांक	पुर्ण करण्याबाबतचा कालावधी	जबाबदार अधकारी
1.	2.	3.
1) प्रपत्र क्रमांक 1 व प्रपत्र क्रमांक धअध	2 दिवसांत	स.व.सं. यांनी विभागीय वनपरिक्षेत्र अधकारी कार्यालयात सादर करावे
2) प्रपत्र-2 धअध	10 दिवस.	सहा.परिक्षेत्र अधीकारी वनपरिक्षेत्र अधिकारी
3) प्रपत्र-3 धअध	3 दिवस	राजस्व लिपलीक व स.वं.स.
4) प्रपत्र 3धअध	2 दिवस	कक्ष अधिकारी, विभागीय कार्यालय.
5) प्रपत्र धइध धकध प्रपत्र धइध धडध	12 दिवस संयुक्त	वन सर्व्हेक्षक तपासणी अधिकारी. प्रणाली (कच्र अधिकाऱ्यांनी) नेमणुक केला.
6) प्रपत्र-4.	6 दिवस	सहा.वनसंरक्षक, विभागीय कार्यालय.
7) प्रपत्र-4 धअध	3 दिवस	वृक्ष अधिकारी.
8) प्रपत्र-5.	10 दिवस	वृक्ष अधिकारी तथा व.प.अ.
	12 दिवस	(सुरक्षा समय)
	एकुण 60 दिवस.	

प्रपत्राचा क्रमांक - 1.
मालकी खसरा प्रकरण

शेतमालाचे नांव ----------------------------------- नोंदणी क्रमांक -------------------------------- खसरा नोंदणीवही अनु.क्रमांक --------------वर्ष.----------------------------------- गांवाचे नांव ------------------------------------ राजस्व हलका ------------------------- क्रमांक ----------------------- उपपरिक्षेत्र --- दिनांक ---------------------------.

प्रपत्र धअध कागदपत्रांची तपासणी

1) क्षेत्र मालकी विषयी :-

1)	अ)	संबधंीत क्षेत्रा भुमी अधिकारी अभिलेख प्राप्त झाला काय?	:-	होय/नाही
	ब)	सर्व मालकी हक्कदारांची नोद आहे काय असल्यास हक्कदारांची संख्या स्त्री पुरुष अल्पवयीन.	:-	होय/नाही
	क)	संबंधीत सर्व हक्कदाराने अर्जदाराचे नांव आवश्यक असलेला खास मुखत्यारनामा आणि संमतीपत्र दिले काय ?	:-	होय/नाही
	ड)	भोगवटदाराचा प्रकार भुमिधारी असल्यास जमीनीचे वाटप दि. 15.8.67 चे पुर्वी झाले आहे काय?	:-	भुमिधारी/भुमीस्वामी
2	(अ)	7/12 उतार्‍यात प्रत्यक्ष शेती केल्याचे नोंद आहेत काय? असल्यास किती साला पासुन	:-	होय/नाही
	(ब)	7/12 चे उतार्‍यात वृक्ष संखेची नोंदी आहे. असल्यास जातवार संख्या	:-	होय/नाही
	ब-1)	अर्जात तोड करावयाच्या झांडाचे विवरण दिले आहे काय?	:-	होय/नाही
	क)	संबंधीत क्षेत्रात उभ्या असलेल्या झांडावर शेत मालकीच्या हक्कबाबत स्पष्ट निर्देश आहेत काय? (1964 च्या शासन निर्णयाप्रमाणे 7/12 मध्ये नोंदी असणे आवश्यक आहे.)	:-	होय/नाही
3	(अ)	संबंधीत क्षेत्राचा अधिकृत नकाशा संदर्भासह प्राप्त झाले काय? व नकाशा परिपुर्ण आहे काय?	:-	होय/नाही
	(ब)	संबंधीत खसर्‍यांचे सिमांकन होवून प्रकरणात दिलेला तपशिल योग्य आहे यांचा दाखल राजस्व निरिक्षकाकडुन प्राप्त झाला काय?	:-	होय/नाही
	(क)	नकाशात संबंधीत खसर्‍यांचे व सीाोवताल असलेल्या क्षेत्राचा खसरा क्रमांक दर्शविलेला आहे काय?	:-	होय/नाही
	(ड)	नकाशात सरकारी वनांचा निर्देश आहे काय?	:-	होय/नाही
	(इ)	नकाशात नदी/नाला यांचा तपशिल दिला काय?	:-	होय/नाही
	4)	भोगवटदारांचे जातीचे तहसीलदाराचे प्रमाणपत्र प्राप्त झाले काय? असल्यास प्रमाणपत्राचे	:-	होय/नाही

आधारे सदर भोगवटदार आदिवासी/गैरआदिवासी
यांचा स्पष्ट उल्लेख आहे काय? (जातीचे
प्रमाणपत्र आदिवासी संबंधी पाहीजे.)

5) जिल्हा भुमी निरीक्षक यांनी सिमांकन वरुन संबंधीत खसऱ्यांच्या नकाशाची धकध प्रत व संबंधीत गांव नकाशाचा सत्यापित उतारा सोबत जोडपत्र म्हणुन दिला आहे. :- होय/नाही

अपरीपुर्ण प्रकरणामुळे प्रकरण शेतमालकास परिपुर्णतेच्या सुचनेसह परत करण्यांत आले.

वनपरिक्षेत्र अधिकारी तथा वृक्ष अधिकारी,

सही आणि शिक्का

कागदोपत्री प्रकरण योग्य आढळले करीता प्राथमीक क्षेत्र निरिक्षणाचे आदेश क्रमांक --- दिनांक --------------------- अन्वये सहाय्यक/उप परिक्षेत्र अधिकारी, हयांना प्राथमीक क्षेत्र तपासणी करुन प्रपत्र 2(अ) मध्ये अहवाल दि. ---------------- पर्यंन्त सादर करण्याच्या सुचना दिल्या.

वनपरिक्षेत्र अधिकारी तथा वृक्ष अधिकारी,
सही आणि शिक्का

प्रत सहाय्यक वनसंरक्षक, --- यांना 48 तासांचे आत दिनांक ------------------------- अन्वये ----------------------- पाठविण्यांत येते.

वनपरिक्षेत्र अधिकारी तथा वृक्ष अधिकारी,
सही आणि शिक्का

प्रपत्र - 2 (अ)
प्राथमिक क्षेत्र तपासणी.

प्रमाणीत करण्यांत येते की, सबंधीत खसरा क्रमांक मौजा. --------------------------- यांची प्राथमीक क्षेत्र तपासणी मी -------------------- हुद्या ---------------------------------- दिनांक ---------------------------- रोजी केली.

प्राथमीक क्षेत्र तपासणीत खालील बाबी निरिक्षण करण्यांत आल्या :-

1) खसर्यांस लागून सरंक्षित/राखीव/राजस्व विभागाचे वनक्षेत्र आहे/नाही. व वनसर्वेक्षका कडून तपासणीची आवश्यकता आहे/नाही.

2) संबंधीत खसरा शेती योग्य आहे किंवा कसे याबाबत निरिक्षण केले असता खालील बाबी आढळल्या.

अ) क्षेत्रसपाट/हलक्या उतारांचेःउंचसखल/चढउताराचे आहे.

ब) क्षेत्रा लगत नदी/नाले/खाईआहे/ओहळ आहेत/नाहीत.

(क) संध्या स्थितीत शेती करीत असल्याबाबत स्पष्ट खुणा आहेत/नाहीत.

(ड) शेती जमीन सुपीक/गाळाची/भरडी/मुसमी/हलकी आहे.

3) सदर खसरा क्षेत्रात 7/12 मध्ये नोंद केलेल्या --------------- वृक्षाची तपासणी केली असता असे आढळून आले की,

(अ) उभ्या असलेल्या वृक्षाची प्रजातवार/गोलाईवार/वृक्ष संख्या व गोषवारा खालीलप्रमाणे.

सागवान	बिजा	ऐन	आंबा	मोहर	फळझाडे	इतर	एकूण

सविस्तर यादी जोडपत्रासह सादर करीत आहे.

(ब) सदरच्या उभा असलेला झाडोरा किफायतशिर शेती करण्यास अडथळा/अडवण करणारा आहे/नाही.

(क) सदरचा झाडोरा हा अत्यंत कोवळा/अल्पवयीन/मध्यमवयीन परिपक्त आहे. किंवा नाही.

(ड) सदरच्या क्षेत्रात यापुर्वी वृक्ष कटाई झाली आहे/नाही.

अशा स्पष्ट खुणा एकंदर कोवळया/परिपक्व वृक्षांचे मात्रेवरुन स्पष्ट होतात.

समक्ष

खसरा मालक :------------------- सहाय्यक/उपपरिक्षेत्र अधिकारी

वनरक्षक :------------------------

व.प.अ. --------------------------- पत्र क्रमांक -------------------

दिनांक :------------

सदररील क्षेत्र तपासणी अहवाल तपासुन पाहीला व त्यात आवश्यक त्या सर्व नोंदी करण्यांत आलेल्या आहेत. सदरील प्रकरण प्रपत्र(1) व (2) यांचेसह व मूळ कागदपत्र भुमिअधिकार अभिलेख पत्र 7/12 चा उतारा/नकाशा/जातीचे प्रमाणपत्रासह उचित कार्यवाही व सहाय्यक आदेशाकरीता सहाय्यक वनसंरक्षक ------------------------------सादर करण्यांत येत आहे. सदर कार्यवाहीची नोद संबंधीत खसरा नोंदीची --------------- नोंदणी क्रमांक ------------------ यांचे संबधात घेण्यांत आलेली आहे.

वनपरिक्षेत्र अधिकारी.

प्रपत्र 3 (अ)

वनपरिक्षेत्र अधिकारी, ---------------------------- यांचे पत्र क्रमांक अन्वये प्राप्त झालेल्या मालकी खसरा प्रकरणाची तसेच वनपरिक्षेत्र अधिकारी, यांचे मुळ नोंदणी क्रमांकाची नोंद विभागीय नोंदवहीमध्ये ------------------------------ अनुक्रमांकावर घेण्यांत आली आहे.

प्राथमिक निरिक्षण अहवाल व कागदोपत्राची तपासणी प्रपत्र 1,2 यांची छाननी केली असता सदर नोंदीच्या आधारे सदर प्रकरण हे पुढील कार्यवाहीस योग्य आहे/नाही.

तरी सदरील प्रकरणी खालील आदेश होण्याची विनंती आहे.

योग्य असल्यास :- सदरील खसरांचे संयुक्त सिमांकन आवश्यक आहे/नाही. तरी याबाबत निरिक्षक भुमी अभिलेख/विभागीय सवेक्षक यांना सवेक्षणाचे आदेश देण्यांत यावे तसेच सदरच्या खसर्क्षतील वक्षांचे सविस्तर मोजमाप व राजस्व शुल्क निर्धारित करणे आवश्यक आहे/नाही.

योग्य नसल्यास :- सदरचा खसरा वृक्षतोडीस खालील कारणास्तव योग्य वाटत नाही.

1) सदरचे क्षेत्र शेतीस योग्य नाही

2) सदरच्या क्षेत्रात यापुर्वी ---------------------------- प्रकरण क्रमांक अन्वये ------------------- साली वृक्ष तोड झालेली आहे.

3) सदरच्या क्षेत्रात वृक्ष संख्या अपुरी आहे व उभा असलेला झाडोरा शेतीस बांधा किंवा अडचण करणारा वाटत नाही.

4) सदरचे क्षेत्र सर्व बाजुंनी सरंक्षित/राखीव वनाने वेढलेला आहे तरी संबंधीत वाटप रद्द करण्याविषयी तहसीलदार, यांना विनंती करण्यांत यावी.

5) सदरच्या क्षेत्रात गेली 3-5 वर्षापासुन शेती करण्यांत आली नाही या कारणास्तव भोगवटदाराचे भुमीधारी हक्क खारीज करण्या विषयी तहसीलदार --- यांना विनंती करण्यांत यावी.

विभागीय वन अधिकारी, ------------------------------------ यांना सदर नोंदीसह योग्य कार्यवाहीस सादर.

6) सदरच्या क्षेत्रातील बहुतांश झाडोरा हा अत्यंत अल्पवयीन आहे.

राजस्व लेखापाल सही

राजस्व लेखापाल यांचे नोंदणी तसेच संबंधीत प्रकरणातील सर्व कागदपत्रे तपासुन प्रथमदर्शनी सदर प्रकरणात क्षेत्र वृक्षतोडीस योग्य/अयोग्य आहे यासबंधात खालील आदेश देण्यांत येतात.

योग्य असल्यास :- सदरील खसर्यांचे संयुक्त सिमांकन करणे करीता भुमी निरिक्षक/विभागीय सर्व्हेक्षक यांना सुस्पष्ट आदेशार्थ तसेच संबंधीत वनक्षेत्रपाल/सहाय्यक परिक्षेत्राधिकारी/वनरक्षक व संबंधीत खसरामालक यांना वेळी व स्थळी सर्व्हेक्षका समवेत राहुन सर्वेक्षण कार्याच्या अहवालावर प्रतीस्वाक्षरी करण्यास सांगावे.

सिमेवरील झाडे तसेच वृक्ष तोडीस नदी,नाले, चढाई व संरक्षित वनांचे 30 मिटर प्रतिबंधीत पट्ट्यातील झाडे वगळून इतर सर्व झांडाना केवळ खिळा नंबर देवून (हातोडा वापरु नये) प्रजातवार छाती गोलाईचे मोजमाप करुन तपशिलवार यादी तसेच संक्षिप्त गोषवारा समवेत सादर करण्यांचे आदेश दयावे. तशी नोंद विभागीय नोंदवहीत घ्यावी.

वृक्षतोडीस अयोग्य प्रकरणात :- सदरील क्षेत्र वृक्ष तोडीस क्रमांक 1/2/3/4/5/6/7 कारणावरुन अयोग्य आहे. तरी यासबंधात अर्जदारास --- यांना नकार कळवावा व या नकाराच्या पत्राची प्रत

वनपरिक्षेत्र अधिकारी, --------------------------- यांना देवून संबंधीत नोंदवहीत नकाराची नोंद घेण्यांस कळवावे. तशी नोंद विभागीय नोंदवहीत घ्यावी.

सही/-
सहाय्यक वनसंरक्षक, -----------
दिनांक :----------------------

पुर्तता केली --------------------------------- नोंदी घेण्यांत आल्या.

सही/-
कक्ष लेखापाल/लिपीक -----------------
दिनांक :------------------------------

प्रपत्र - 3 (ब)
तोडीस योग्य प्रकरणांत :-

कक्ष अधिकारी, -- यांनी प्रपत्र 3 (अ) यामध्ये नमुद केलेल्यश आदेशाचे आधारे आपणांस निर्देश देण्यांत येतात की, मालकी प्रकरण मुळ नोदणी क्रमांक ---------------------------- - दिनांक ------------------------ मौजा. --------------------------- शेत मालक नामे ------------------------------- ------------ यांचे मालकीचे शेत खसरा क्रमांक ------------------------------------ हे सरंक्षित/घोषित/राखील वनाचा संभाग नाही, याची सर्व अधिसुचनाच्या आधारे व विभागीय क्षेत्र नोंदवही यांचे आधारे तपासुन खात्री करावी. व सरंक्षित/राखील सरकारी वनक्षेत्र नसल्यास भुमी अभिलेख निरिक्षक यांचेसह संयुक्त सवेक्षक/सिमांकन संबंधीत क्षेत्राचे सर्व्हेखण.
सिमांकन दिनांक ------------------------------ पासुन दि. ------------------------- या काळात करावे सिमांकनास वन परिक्षेत्र अधीकारी, --- परिक्षेत्र सहाय्यक ---------------------------- व वनरक्षक ------------------------------------- याना समवेत आवश्यक घ्यावे. सिमांकन करीत असतांना खालील नियमांचे प्रामुख्याने व बारकाईने पालन करावे.

1) सिमेवरील सर्व झांडावर दोन डांबर पट्टे व फुली मारुन सिमेवरील झाडे तोडण्यास प्रतिबंध सुचवावा.
2) सिमेवरील सर्व झांडांना छातीगोलाई व बुडावर खिळा नंबर देवून दोन्ही ठिकाणी सर्वेक्षण सिमा दर्शविणारा सिमांकन हातोडा मारावा.
3) संरक्षित/सरकारी/वनक्षेत्र लागून असल्यास त्या सरकारी वनसिमा व खसराच्या सिमेंवरील झाडे तोडीपासुन प्रतिबंधीत करावी.
4) नदी/नाला असल्यास काठावरील 30 मीटर रुंद पट्टीतील खसर्‍यातील सर्व झाडे प्रतिबंधीत क्षेत्र म्हणुन सुचित करावे.
5) प्रतिबंधीत पट्ट्यातील सर्व झाडे तसेच सिमेवरील प्रतिबंधीत झाडांना खिळयाने अनुक्रमांक देवून छाती उंची वर सवेक्षक हातोडा मारावा व असा एकंदर प्रतिबंधीत झाडोंची तपशिलवार यादी करुन पुर्तता अहवाल व नकाशासह सादर करावा.
6) सर्वेक्षणाच्या कार्यात वापरण्यांत येणारी क्षेत्र नोदवहीत व त्यातील नोंद जबाबदारी पुर्वक जतन करुन ठेवाव्या.
7) सदरील क्षेत्रांच्या सिमेवर बहुबाजूनी व वक्रकोनात योग्य ठिकाणी खब्बे उभारत पक्के करावे व खांबावर बाण चिन्हासह कंपासचे साखळीचे मोजमाल सोयीस्कर परंतु स्पष्टीरित्या डांबराने/ऑईल पेंटने लिहावे.
8) नकाशात प्रतिबंधीत क्षेत्र स्पष्टपणे दर्शवावे.

सही/-
कक्ष अधिकारी, ------------------------
वनविभाग -----------------------------
दिनांक .----------------------------प्रति,

वन सर्वेक्षक ---------------------------------
प्रतिलीपी :- तपासणी अधिकारी, नांव ------------------------------- पद --------------------- यांना माहीती करीता व योग्य कार्यवाही करीता खालील निर्देशासह अग्रेषित.
1) संबंधीत सहाय्यक क्षेत्र सहाय्यक ------------------ व वनरक्षक ------------------- यांचे समवेत सिमांकनाचे कार्यास स्वतः हजर राहावे व सर्व सबंधीतांना सिमा समजावून द्याव्या.

2) प्रतीबंधीत क्षेत्र व प्रतिधंीत सिमेवरील वृक्ष वगळता संबंधीत क्षेत्रातील 30 से.मी. गोलाई व 2.1/2 मीटर उंचीपेक्षा जास्त असलेल्या सर्व प्रजातीचे मोजमाप कराव. मोजमाप करण्यांत येणाऱ्या सर्व झांडाची छाती गोलाई तसेचं बुडांवर खिळा नंबर दयावे व तपशिलवार मोजमापासह द्विप्रतीत नांद करावी व अहवालासह सादर करावी.
3) प्राथमिक निरिक्षण अहवाल प्रपत्र ध2(अ) यामध्ये क्षेत्र सहाय्यकाने नोंदविलेल्या सर्व बाबी बारकाईने तपासुन त्या योग्य असल्याचे प्रमाणित करावे.

प्रतिलीपी :- शेत मालक --------------- मौजा ----------------------- यांना माहीती करीता सिमांकनाचे कामी आपण जातीने हजर राहुन सिमांकनाची खात्री करावी. तसेच प्रतिबंधीत क्षेत्र व वृक्ष समजावून घ्यावे.

प्रपत्र - 3 (क)

सिमांकन सर्वेक्षणाचा पुर्तता अहवाल.

प्रति,

क**क्ष** अधिकारी, ------------------------------ विभाग ------------------
आपले आदेश (प्रपत्र- 3ब) ------------------------------------ दिनांक ----------------- अनुसार मी प्रत्यक्ष मोक्यावर जाऊन खसरा क्रमांक ------------------- मौजा ---------------- नामे -------------------------------- यांचे सिमांकन दिनांक -------------- ते ---------------- दिनांक --------------------- या काळांत केले व आपण दिलेल्या सर्व निर्देशाचे पालन करुन नकाशासह प्रतीबंधीत क्षेत्र व प्रतिधंीत झांडांचे अनुक्रमवार यादीसह सादर करीत आहे.

सिमांकनाचे वेळेस तपासणी अधिकारी, नामे परिक्षेत्र सहाय्यक नामे ------------------- व संबंधीत बीट वनरक्षक नामे -------------------- व शेत मालक नामे ---------------------- उपस्थित होते. संबंधीत कार्यपालन हेतु सविस्तर पंचनामा करुन सर्व संबंधीताच्या प्रतिस्वाक्षरी प्राप्त करुन पंचनामा सहपत्रासह सादर करीत आहे.

सदरील क्षेत्र हे अधिसुचीत वनक्षेत्र किंवा शासकीय इतर वनक्षेत्र नाही व ते क्षेत्र श्री ---------------------------- यांची व्यक्तीगत मालकी आहे यांची मी खात्री केली आहे.

सहपत्र :- 1) पंचनामा
2) क्षेत्राचा तपशिलवार नकाशा
3) प्रतिबंधीत वृक्षाची यादी.

सही/-------------------------
वनसर्व्हेक्षक,
दिनांक -----------------------

------- 000 -------

प्रपत्र - 3 (ड)
क्षेत्र निरीक्षण व उभ्या झांडांचे मोजमाप पुर्तता अहवाल.

प्रति,

सहाय्यक वनसंरक्षक

----------------- वनविभाग.

आपले आदेश (प्रपत्र- 3ब) ------------------ दिनांक ------------------- अनुसार मी सर्व निर्देशित कर्मचारी समवेत संबंधीत मालकी क्षेत्र खसरा क्रमांक ----------------------------- मौजा -------------------------- शेतमालक नामे --------------------------------यांचे सिमांकन व उभ्या झांडाचे मोजमाप करण्यांचे कार्य ----------------------------- पासुन दिनांक ---------------- पर्यन्त पुर्ण केले व खालील बाबी बारकाईने तपासुन खात्री केली.

1) सिमांकन योग्य व बिनचुक बिनातक्रार झालेले आहे.

2) प्रतीबंधीत क्षेत्र समीत केलेले आहे. तसेच सिमेवरील सर्व झाडांवर प्रतीबंधी झाडांवर खिळा नंबर देऊन सर्वेक्षकाने हातोडा उमटविला आहे.

3) सीमेवर पक्के खांबे पुरुन पुरेसे निर्देशन चिन्हे व माहिती छापली आहे.

4) प्रतीबंधीत क्षेत्रातील झाडे व प्रतीबंधीत सिमेवरील झाडे वगळता सर्व 30 सेमी. गोलाई वरील व 2. 1/2 मीटर उंचीवरील झाडांचे खिळा नंबर देऊन तपशिलवार मोजमाप करुन यादी तयार केली आहे.

5) परीक्षेत्र सहाय्यक यांनी प्रपत्र 2 अ मधील नोंदी क्रमांक 1 ते 4 (4) तपासुन पाहील्या व त्यांनी नोंदीमधील क्रमांक ----------------------------- यांचेशी मी सहमत आहे. तयांनी केलेल्या नोंदी क्रमांक ----------------------------- यांचेशी मी असहमत आहे. अशा असहमत असलेल्या बाबी बाबत माझे मत खालील प्रमाणे.

नोंद क्रमांक 1)

2)

3)

4)

सदरील पुर्तता अहवाल तपशिलवार यादी, गोषवारा.

सहपत्र :-

1) उभ्या झाडांची तपशिलवार यादी

2) संरक्षीत गोषवारा.

3) अंदाजीत वनोपजांचा तपशिल.

सही/-

तपासणी अधिकारी -----------

दिनांक ----------------------

प्रपत्र -4

क्षेत्र तपासणी पत्र व शिफारस पत्र : नाहरकत प्रमाणपत्र

प्रति,

वृक्ष अधिकारी
तथा वनपरिक्षेत्र अधिकारी -----------------------
----------------------- परिक्षेत्र.

महाराष्ट्र वृक्ष तोड कायदा ---------------------- यांत अभिप्रेत असलेले खसरा क्रमांक ------------------------- मौजा ------------------ वनपरिक्षेत्र --------------------------------- शेतमालक नामे ------------------------------ ----------------- यांचे ----------------------- मालकीचे शेतातील वृक्षतोड करण्यांस आवश्यक असलेले सर्व कागदपत्रे प्रपत्र 1,2,3 व मुळ कागदपत्र तपासुन शिफारस प्रमाणपत्र खालील निर्देशित अटीवर देण्यांत येत आहे.

1) अपरिपक्व व कोवळया वृक्षांची तोड करण्यांत येऊ नये

2) स्तंभ -भ क्रमांक ---------------------- मध्ये दर्शविलेला एकूण वृक्ष संखेपैकी स्तंभ क्रमांक --------------------- मधील अनुक्रमांकाचे वृक्ष संख्या तोडीस मनाई आहे. निर्देशित केलेले वृक्ष अनुक्रमांक वगळता स्तंभ क्रमांक -------- ---------- मध्ये नमूद केलेले वृक्ष एकूण संख्या --------------- वृक्ष तोडण्यांस वनविभागतर्फे कुठलीही हरकत नाही.

3) नाल्या शेजारी 30 मिटर पट्टीत तसेच सरकारी व वनक्षेत्रास लागून सिमेवरील प्रतिबंधीत वृक्षाची तोड करु नये.

4) सदरची परवानगी केवळ धकिफायतशिर शेतीध करीता वृक्ष तोड या संबबीवर देण्यांत येत आहे. अशा तोडीपासुन आर्थिक व्यय/लाभाबाबत नफा तोटयाबाबत या विभागाची जबाबदारी राहणार नाही. केवळ व्यापारी तत्वावर वांरवार वृक्षतोड यांस वारवांर परवानगी दिली जाणार नाही. सदरची निर्देशित सबबीवर केवळ एकदाच दिली जाते याची नोंद करण्यांत यावी.

5) सदरील खसऱ्याचे भु-वाटप 1964 नंतर भुमीधारी वहीवाटीकरीता असलेमुळे सदरील

(अ) वृक्ष संख्या ही सदरील वृक्ष तोड करणे पुर्वी शासकीय मालकी असलेमुळे शासकीय मालमत्ता होय. अशी शासकीय मालमत्ता वनोपज सरकार जमा करावी लागेल व त्याची विल्हेवाट वनविभागतर्फे किंवा वनविभागाचे सल्ल्याने जाहीर लिलावाद्वारे केली जाईल. व वहीवाटदारांचा यावर कुठल्याही प्रकारचा हक्क नाही याची कृपाया नोंद घ्यावी.

(ब) सदरील इतरत्र 1963 पुर्वी भुमीधारी किंवा भुमीस्वामी शेतातील सागवान वृक्ष वगळता इतर प्रजातीचे झाडांवर शेतमालकाचा हक्क असला तरी शासकीय नियमाप्रमाणे इमारती मालावर 80 टक्के विक्रीकर खजीना दाखल केल्या शिवाय मालाचा वाहतूक परवाना मिळणार नाही.

6) स्तंभ क्रमांक -------------------- मध्ये नमूद केलेल्या ---------------- वृक्षसंख्ये शिवाय व अनुक्रमांकाशिवाय इतरत्र प्रतिबंधीत वृक्षांची तोड केल्यास हे कृत्य बेकायदेशिर समजून सबंधीत जादाचा वनापज हा सरकार जमा करण्यांत येईल. तसेच हा गुन्हा 1000 रुपये दंडास पात्र ठरेल याची कृपया नोंद घ्यावी.

सही/-
सहाय्यक वनसंरक्षक
तथा तपासणी अधिकारी

:- शिफारस -:

खसरा क्रमांक ------------------------ मौजा ---------------------- परिक्षेत्र ---------------------------- उपपरिक्षेत्र -------------------------------------- तहसिल ------------------ बिट -------------------- क्षेत्रफळ --------------------------- शेतमालकाचे नांव ---.

एकूण वृक्ष संख्या तोड न करता राखुन तोड करण्यास हरकत ठेवावयाचे वृक्षाबाबत

नसलेले वृक्ष प्रजात वृक्ष एकूण प्रजात वृक्ष एकूण प्रजात वृक्ष

एकूण

अनुक्रमांक अनुक्रमांक अनुक्रमांक

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9.

तपासणी अधिकारी -----------------

वनविभाग ------------------------

प्रतिलीपी :- वनसंरक्षक, ---------------------- यांना माहितीकरीता व योग्य कार्यवाहीकरीता सादर.

प्रतिलीपी :- उपवनसंरक्षक,/विभागीय वन अधिकारी -------------- वनविभाग -------------------- यांना माहिती व योगय त्या कार्यवाहीस सादर.

प्रपत्र क्रमांक 4 (अ)
भोगवटदाराकडुन भरुन घ्यावयाचे प्रपत्र

1. मी नामे --- राहणार ----------------------------- वय ------------------- धंदा ----------------------- तालुका ----------------------- जिल्हा ----------------------- लिहुन देतो की, माझे शेत खसरा क्रमांक ---------------------------- पटवारी हलका नंबर --------------------------- मध्ये वृक्ष अधिकारी श्रीमान -------------------------------- यांनी दिलेल्या आदेशाप्रमाणे ------------ वृक्षरोपे जात --------------------- संख्या -----------------19-------------- च्या पावसाळयांत लावण्याची हमी देतो.

2. मी जर ही निदीष्ट रोपे लावण्याची कसुर केली तर माझ्यावर महाराष्ट्र राज्य झाडे तोड (सुधारणा) अधिनियम 1989 कलम ध3अध नुसार कार्यवाही करण्यांस पात्र राहील.

3. या कार्यवाहीपोटी शासनाचा झालेला खर्च माझ्याकडुन वसुल करण्यांस मी पात्र राहीन.

भोगवटदारांची स्वाक्षरी
भोगवटदाराचा अधिकृत हिस्सेदार.

प्रपत्र - 5

क्रमांक व.प.अ./

दिनांक :----------------

आदेश (वृक्षतोड)

महाराष्ट्र झाडे तोडण्याबाबत (नियमन) अधिनियम 1964 च्या (कलम 3 ब) अन्वये परवानगी, --- येथील रहीवाशी श्री --------------------------------- (यांत यापुढे ज्यांना धप्रतिग्रहीताध म्हणुन संबोधण्यांत आले आहे. यांस महाराष्ट्र झाडे तोडण्याबाबत (नियमन) अधिनियम 1964 च्या (कलम 3 व) अन्वये खालील तक्त्यांत वर्ग केलेल्या झाडे तोडण्यास पुढील शर्तीस अधीन राहून परवानगी देण्यांत येत आहे. ती शर्त अशी की, या परवानगी नुसार झाडे तोडण्यामुळे कोणत्याही व्यक्तीच्या मालमत्तेच्या झालेल्या कोणत्याही हानीदाखल नुकसान भरपाई भरण्यास प्रतिग्रहीता पात्र असेल, तसेच परवानगी मंजूर करण्यांत आलेल्या झाडांची किंमत खजीना दाखल करण्यास प्रतिग्रहीता बंधनकारक राहील तसेच झाडांची किंमत खजीना दाखल केल्याशिवाय झाडांची वाहतूक करता येणार नाही.

ही परवानगी ज्या तारखेस देण्यांत आली त्या तारखेपासुन दिवसाच्या कालावधीसाठी वैध असेल.

तक्ता

जमीनीचे वर्णन	झाडांचे वर्णन

हा आदेश आज दिनांक ----------------------- रोजी माझ्या सही व शिक्क्यानिशी देण्यांत आला.

ठिकाण :

दिनांक :

वृक्ष अधिकारी तथा
वनपरीक्षेत्र अधिकारी.
---------------------- परिक्षेत्र.

प्रतिलीपी :- उप-वनसंरक्षक ----------------------- वनविभाग यांना माहिती तथा पुढील योग्य कार्यवाहीस सादर

2) तलाठी ----------------------- यांना मार्फत तहसिलदार ----------------- यांना माहितीसाठी तलाठी अभिलेखात आवश्यक ती दुरुस्ती करण्यासाठी अग्रेषित.

3)----------------------------- यांना माहिती तथा पुढील कार्यवाहीस अग्रेषित.

-------0000 ---------

वृक्ष तोड करण्यापूर्वी शेतमालकाने खालील बाबींचे काटेकोरपणे पालन करावे.

1) प्रत्यक्ष तोड करणेपूर्वी माहिती वन परिक्षेत्र अधिकारी ----------------------- परिक्षेत्र सहाय्यक ------------- व वनरक्षक ------------------ यांना लेखी अथवा तोंडी करणे आवश्यक राहील.

2) तोड केवळ 30 दिवसांचे आंत पूर्ण करावी. सदर कालावधीत तोड न झाल्यास हा परवाना रद्द समजण्यांत येईल व ठराविक कालावधीत मर्यादे बाहेर केलेली तोड ही अवैध व बिनापरवाना समजण्यांत येईल.

3) तोड करतांना मुळ ना हरकत प्रमाणपत्रात नमूद केलेल्या सर्व अटी काटेकोरपणे पाळाव्या.

4) तोड पूर्ण होताच तोड चालू केलेली तारीख ------------ वृक्ष तोड केलेली तारीख -------------- व प्रतयेक अनुक्रमीत वृक्षापासुन उत्पादीत वनोपज इमारती व जळाऊ याची मात्रा व मोजमाप नगवार तपशिल या कार्यालयास ---------------- पूर्वी सादर करावा लागेल, जेणे करुन उत्पादीत वनोपजांचे निरिक्षण वाहतूक परवाना देण्याची कार्यवाही करणे सोईचे होईल.

5) वृक्ष तोडीपासुन मिळालेल्या वनोपजांची विल्हेवाट आपण कसे लावणार याची तपशिलवार माहिती या कार्यालयात कळविणे बंधनकारक राहील. संबंधीत वनोपजापैकी विक्री करावयाचा वनोपज व घरगुती कामाकरीता राखुन ठेवलेला वनोपज याचा तपशिल द्यावा.

6) सदर वनोपजांची आपण विक्री करु इच्छित असल्यास तसे अधिकृत विक्रीपत्र पंजीकृत करुन घेऊन ते विक्रीपत्र या कार्यालयास सादर करावे.

7) सदरच्या वनोपजाचीतोड केल्यापासुन ते अंतिम निर्गत होईपर्यन्तच्या कालावधीत देखरेख व सुरक्षितता यांची जबाबदारी आपली स्वतःची असेल व दरम्यान कुठल्याही प्रकारचे नुकसान झाल्यास वनविभाग जबाबदार नाही.

8) सदर वनोपजापैकी शासकीय अनुशेष --------------------------- हा त्वरीत शासनास हस्तांतरीत करावा व तसा शासकीय मालकीचा वनोपजहस्तांतरीत होईपर्यन्त त्यांच्या संरक्षणाची जबाबदारी आपली राहील.

वृक्ष अधिकारी

प्रतिलीपी :- मा. वनसंरक्षक --------------------------------- यांना माहितीकरीता सादर.

प्रपत्र - 5 (अ)

:-वृक्ष तोडीबाबत अहवाल :-

प्रति,
उप-वनसरंक्षक
सहाय्यक वनसरंक्षक
------------------------- वनविभाग,

संदर्भ - 1) तपासणी व शिफारस प्रपत्र-4 आदेश क्रमांक ------------ दिनांक -------------
2) तोड करण्याचे अंतीम आदेश प्रपत्र-5 आदेश क्रमांक -------------दिनांक ------
3) तहसिलदार यांचे परवाना क्रमांक आदेश क्रमांक-------------- दिनांक ---------

प्रकरण नोंदणी क्रमांक --------------- खसरा क्रमांक -------------- मौजा तहसिलदार ----------------- शेतमालकाचे नांव ----------------- परिक्षेत्र ---------------- उपपरिक्षेत्र -------बिट --------------------------------

1) वरील आदेशाचे संदर्भात संबंधीत शेतमालकाने वृक्षतोड दिनांक ---------- पासुन दिनांक --------------- पर्यन्त पूर्ण केली.
2) प्रतीबंधीत क्षेत्र व प्रतीबंधीत झाडे यांची तोड केली नाही व ते सर्व प्रतिबंधीत झाडे आजही उभी आहेत व ती शिफारस प्रमाणपत्र-4 स्तंभ -2 मध्ये दर्शविल्याप्रमाणे आहेत.
   प्रतिबंधीत वृक्ष अनुक्रमांक एकूण संख्या
3) संबंधीत शेतवहीतीचे क्षेत्राशिवाय इतरत्र आजूबाजूस कोठेही अवैध तोड झाली आहे/नाही.
4) संबंधीत खसरा सिमांकन आजतागायत सुरक्षित आहे.
5) तोडीपासुन तयार झालेल्या वनोपजाचे मोजमाप व तपशिल सोबत दिलेल्या विवरणपत्रात दर्शविलेला आहे.

सहपत्र :-1) वनोपजाचे तपशिलवार विवरण
2)अवैध तोडीचा तपशिल विवरणपत्र.

वन परिक्षेत्र अधिकारी.

प्रपत्र – 6
वनोपज निरीक्षण व पासींग करण्याचे आदेश

प्रति,
सहाय्यक वनसरंक्षक

संदर्भ - 1) तपासणी व शिफारस प्रपत्र-4 आदेश क्रमांक ------------ दिनांक ------------
2) वृक्षतोडीबाबतचा प्राप्त अहवाल प्रपत्र-5 (अ) ------------ व.प.अ.---------------- यांचे पत्र क्रमांक -------------दिनांक ----------.
3) अंतीम तोडीचे आदेश क्रमांक-------------- दिनांक -------------.
प्रकरण नोंदणी क्रमांक --------------- खसरा क्रमांक -------------- मौजा तहसिलदार ----------------
शेतमालकाचे नांव ----------------- परिक्षेत्र ---------------- उपपरिक्षेत्र ---------------------------
बिट ---------------------------------

1) वरील संदर्भित प्राप्त अहवालाचे आधारे वर निर्देशित शेतीत वृक्षतोड पुर्ण झाली आहे तरी आपणास विनंती करण्यांत येते की, संबंधीत खसऱ्यांचे निरीक्षण करुन आपण आपला निरीक्षण अहवाल प्रपत्र-6 मध्ये सादर करावा.
2) सदर निरीक्षण वन परिक्षेत्र अधिकारी व सहाय्यक परिक्षेत्र अधिकारी, वनरक्षक शेतमालक व इतर दोन व्यक्ती यांचे उपस्थितीत करुन तपशिलवार पंचनामा तयार करावा.
3) प्रपत्र-5 अ, सोबत प्राप्त झालेल्या विवरणपत्राप्रमाणे सर्व वनोपजाचे निरीक्षण करुन तो सर्व योग्य आहे याचा दाखला सादर करावा.
4) योग्य वनोपजात इमारती नगांवर तसेच संबंधीत वृक्षाचे बुंडावर यासोबत देण्यांत येणारे पासींग हातोडा उमटावा व आपण पासींग केलेल्या सर्व वनउपजांचे तपशिलवार विवरणपत्र सादर करावे.
5) प्रपत्र-4 व प्रपत्र-5 मध्ये निर्देश केलेल्या सर्व अटींचे पालन झाले आहे किंवा कसे याबाबत स्पष्ट उल्लेख करावा.
6) इतरत्र अवैध तोड झाली नाही याची खात्री करुन तो प्रमाणित करावे.

सहपत्र :-
1) प्रपत्र 5 अ व वनोपजांचे विवरणपत्रासह
2) निर्देश केलेला पासींग हातोडा सीलबंद
3) पुर्ण प्रकरण -----------------

विभागीय वन अधिकारी/
उप-वनसंरक्षक

प्रपत्र - 6 (अ)

वनोपज निरीक्षण व पासींग अहवाल :-

प्रति,
उप-वनसरंक्षक

संदर्भ - प्रपत्र 6 अ मधील आदेश क्रमांक -------------------- दिनांक -------------------
....

मुळ नोंदणी क्रमांक --------------- खसरा क्रमांक -------------- मौजा तहसिलदार ---------------- शेतमालकाचे नांव ----------------- परिक्षेत्र -------------- उपपरिक्षेत्र ------------------------- बिट ---------------

आपले वरील संदर्भित आदेशाचे पुर्ततेखातर माझ्यासह वन परिक्षेत्र अधिकारी ---------------------------------- क्षेत्र सहाय्यक ----------------------- व वनरक्षक ----------------- शेतमालक --------------------------- यांचे उपस्थितीत दिनांक ----------------------------- पासुन दिनांक ----------------------- तपशिलवार निरीक्षणातील खालील बाबीवर माझे अभिप्राय खालील प्रमाणे आहे.

1) प्रपत्र-4 मधील सर्व अटीचे पालन झाले आहे/नाही.
2) प्रपत्र-5 मधील सर्व अटीचे पालन झाले आहे/नाही.
3) परिपत्र-5 (अ) मध्ये वनपरिक्षेत्र अधिकारी यांचा अहवाल वस्तुस्थितीनुरुप योगय आहे/नाही.
4) परिपत्र-5 (अ) सोबत जोडलेल्या विवरणाप्रमाणे वनोपजांचे निरीक्षण केले व विवरणपत्रांतील नोंदी वस्तुस्थिती नुरुप आहे/नाही.
5) वृक्षतोड करुन उत्पादीत झालेला सर्व वनोपज संबंधीत वृक्षाचे बुडापासुन स्थलांतरीत केला आहे/नाही व वनोपजाचे खात्री करणे शक्य झाले नाही/झाले.
6) वरील 1 ते 5 मध्ये नमूद केलेल्या बाबी योग्य असलेमुळे संबंधीत वनोपजांचे मी पासींग केले व सर्व वनोपज इमारती नगांवर तसेच संबंधीत वृक्षाचे बुडावर मी पासींग हातोडा उमटविला आहे व तयांचे विवरण सोबत दिलेल्या विवरण पत्राप्रमाणे.

प्रजात	वृक्ष क्रं. लठ्ठा	नग क्रं. लांबी	गोलाई	घनफळ

7) तसेच जळावू भर यांचे मोजमाप करुन सर्व जळावू भरास पेंटने नंबर देऊन पास केले आहे.

प्रजात	भरांची संख्या	अनुक्रमांक नं.

8) खालील इमारती व जळावू भर याबाबत शंकाजनक स्थिती असलेमुळे खालील तपशिलाचा वनोपज पास केला नाही.
9) इतरत्र कोठेही अवैध तोड झाली नाही याची खात्री केली आहे.
10) सबब मुद्दा क्रमांक 5 व 6 मध्ये निर्देश केलेला व पासींग केलेला वनोपज वैध असलेमुळे त्यास निर्गत करण्याची परवानगीची शिफारस करण्यांत येते.

सहपत्र :- 1) पासींग केलेल्या वनोपजांचे विवरणपत्र
2) पासींग न केलेल्या वनोपजांचे विवरणपत्र
3) पासींग पूर्ण करुन निर्देश केलेला पासींग
4) पासींग पूर्ण करुन निर्देश केलेला पासींग हातोडा मोहरबंद करुन परत.
5) सर्व व्यक्तींच्या प्रती स्वाक्षरीसह पंचनामा.

सहाय्यक वनसंरक्षक

प्रतिलिपी :- वन परिक्षेत्र अधिकारी ------------------------------ यांना माहितीकरीता रवाना.
प्रतिलिपी :- वनसंरक्षक -- यांना माहितीकरीता सादर.

प्रपत्र - 7
वनोपज निर्गत करण्यांत अंतीम आदेश

प्रति,
शेतमालक ----------------------------------
राहणार ----------------------------------

संदर्भ - सहाय्यक वनसंरक्षक यांचा निरीक्षण अहवाल प्रपत्र -6 (अ) दिनांक --------------------

----000----

मुळ नोंदणी क्रमांक --------------- खसरा क्रमांक -------------- मौजा तहसिलदार ----------------- शेतमालकाचे नांव ----------------- परिक्षेत्र ----------------- उपपरिक्षेत्र ------------------------- बिट --------------------------

संदर्भीत वृक्षतोडीच्या प्रकरणातील सर्व कागदपत्रे तपासुन शेतमालकास/प्रतिनिधी/व्यापारी/नामे --------------------- --------------------------- यांस खालील निर्देशिल वनोपज निर्गत करण्याची परवानगी खालील अटीवर देण्यांत येते.

प्रजात	वनोपजाचा नग	अनुक्रमांक	घनमीटर	अंतीम मुदत	तपशिल

निर्गतीच्या अटी खालील प्रमाणे.

1) सदरच्या वनोपज -------------- स्थानापासुन ----------------- स्थानापर्यन्त -------------- वाहन क्रमांक -------- यानेच करण्यांत यावा.

2) वाहतुकीचा मार्ग ---------------------- स्थानापासुन ------------------- मार्फत स्थानापर्यंत ------------------- अंतीम स्थान ------------- केवळ वाहतुक परवानेच्या आधारे सुर्योदय ----------- सुर्यास्ताच्या आंत करण्यात यावा.

3) प्रत्येक वाहतुकीस स्वतंत्र वाहतुक परवाना प्राप्त करावा.

4) वाहतूक परवान्यात नमूद केलेल्या स्थळांत उपज पोहचताच सदर वाहतूक परवाना कालबाहय असलेमुळे --------------- वन परिक्षेत्र अधिकारी --------------------यांचे कार्यालयांत 48 तासाचे आंत जमा करुन तो रद्द करुन घ्यावा व तशी पोच पावती संबंधीत अंतीम स्थानिक वन परिक्षेत्र अधिकारी यांजकडुन प्राप्त करावी. अंतीम स्थानापासुन इतरत्र वनोपज हलविण्याकरीता आपणांस या जमा केलेल्या वाहतूक परवानेच्या आधारे बदली वाहतूक परवाना संबंधीत कार्यालयातूनच मिळू शकेल.

5) वनोपज मुळ स्थानावरुन वाहतूक करणेपुर्वी आपले मालकीचा मालमत्ता दर्शविणारा हातोडा या कार्यालयात नोंदणी व पंजीबंध्द करुन मंजूर करवुन घ्यावा व सदर प्रमाणी हातोडयाचे निशान उमटवावे.

6) वाहतुक करतांना नियोजीत मार्गानीच वाहतूक करावी व वाटेत असणार्या सर्व वनोपज चेकींग नाक्यावर त्यांची नोंद करावी.

प्र मा ण प त्र

प्रमाणित करण्यांत येते की,

1) संबंधीत प्रकरणातील आवश्यक ते सर्व मुळ कागदपत्रे प्राप्त झाली आहेत.

2) सबंधीत प्रकरणातील सर्व कार्यप्रणाली विशुध्दरित्या पाळण्यांत आली आहे व सर्व दिलेले प्रपत्रे कार्यालयात प्राप्त झाली आहे.

3) शासनाची सर्व देय रक्कम राजस्व शुल्क, विक्रीकर वसुल करण्यांत आलेले आहे.

4) प्रतीनिधीस हस्तातंरीत करण्यांत येणारा वनोपज सदर प्रतीनिधीने सर्व विधीवत उपचार पंजीबध विक्री पत्राचे आधारे करुन मिळविलेला आहे. व सदर प्रतिनिधी/व्यापारी यांस या वनोपजांचा विधीवत मालकी हस्तांतरीत झालेली आहे.

सही/-
विभागीय वन अधिकारी ------------

प्रतिलिपी :- वनपरिक्षेत्र अधिकारी यांना माहिती करीता सदरच्या निगत आदेशातील परवान्याप्रमाणे संबंधीतास निर्गत वाहतूक परवाना देण्यांत यावा. वाहतूक परवाना जारी करतांना स्थायी सुचना क्रमांक -------- दिनांक ------------- यांचे काटेकोरपणे पालन करावे. वाहतूक मुदतीपुर्व का ात पुर्ण होताच सर्व वाहतूक परवानाच्या तपशिल व गोषवारा -------------------- मुदतीपुर्वी सादर करावा. निर्देशित मुदतीच्या आंत वाहतूक न झाल्यास शिलकी मालाचा तपशिल व मुदतीत वाहतूक न होण्याची सबळ कारणे यासह परिपुर्ती अहवाल सादर करावा. निर्गतीची नोंद मालकी नोंदवहीत विविक्षीत स्तंभात नोंद करुन नोंदी केल्या गेल्याचे प्रमाणित करावे.

प्रतिलीपी :- वनसंरक्षक ------------------------------------- यांना माहिती करीता सादर.

प्रपत्र — 8
अंतीम पुर्तता अहवाल

दिनांक -------------------
क्रमांक -------------------

प्रति,
विभागीय वन अधिकारी

संदर्भ -वि.व.अ.यांचे वनोपज निर्गतीचे आदेश प्रपत्र क्रमांक - 7 ------------ दिनांक ----------
....
शेतमालकाचे नांव ------------------------------------
खसरा क्रमांक जूना -------------- नविन ---------------
खसना नोदंणी वही क्रमांक -----------------------------
गावांचे नांव ---
हलका ---
परिक्षेत्र ------------------ उपपरिक्षेत्र -----------------

वरील संदर्भीय आदेशाची पुर्तता खालीलप्रमाणे करण्यांत आली त्यांचा तपशिल खालील प्रमाणे :-

1) वाहतूक परवाना ज्यांचे नांवे देण्यांत आला त्यांचे नांव :-
2) एकूण निर्गत झालेल्या वनोपजाचा तपशिल

	वाहतुक परवाना क्रं. दिनांक	वाहनांचा क्रमांक	एकूण मात्रा नग 6 मी.
इमारत			
जळावू			
कोळसा			
इतर			

3) सदरील वाहतूक करण्यांत आलेला वनोपज हा प्रपत्र 7 मध्ये निर्देश केलेल्या मात्रेशी पूर्ण जुळणारा आहे.
4) सदरील वाहतूक करण्यांत आलेला वनोपज हा प्रपत्र-6 (अ) अनुसार सहाय्यक वनसंरक्षक यांनी पारीत करुन बाब क्रमांक-5 मध्ये दिलेल्या वर्णनाशी पुर्ण जुळणारा आहे.
5) इतरत्र कुठलाही वनोपजाची वाहतूक झालेली नाही.
6) (अ) प्रपत्र-7 मध्ये निर्देश केलेल्या सर्व अटींचे पान झाले आहे.
(ब) वाहतूक परवाना देतांना स्थायी आदेश वनसंरक्षक यांचे पूर्णपणे पालन झाले आहे.

7) इतर प्रकरणात ठराविक कालमर्यादेत वाहतूक न होवू शकलेमुळे खालील प्रमाणे वनोपज शिल्लक आहे. याबाबत पुढील आदेश देण्यांत यावा.

	नग संख्या	तपशिल	घनफळ
इमारत			
जळावू			
कोळसा			

8) सदर प्रकरणी पुर्ण माल निर्गत होवून सदरचे प्रकरण बंद करण्यांत आले व खसरा नोदंणी अटीमध्ये अनुचीत स्तंभात तशी नोंद करण्यांत आली आहे.

सहपत्र :- वाहतूक परवान्याच्या स्थळ प्रती

वनपरिक्षेत्र अधिकारी -----------------

प्रतिलिपी :- वनसंरक्षक -------------------------------- यांना माहितीकरीता सादर.